

วุฒิสภา

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง
พระราชบัญญัติ
พีชกระท่อม
พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประกอบการพิจารณา
ของวุฒิสภา

อ.พ. ๑๓/๒๕๖๔

จัดทำโดย
สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
www.senate.go.th

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ศึกษา วิเคราะห์ เปรียบเทียบ และนำเสนอข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต่อการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบแล้ว ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔

ทั้งนี้ เพื่อใช้ในราชการรงงานด้านนิติบัญญัติของวุฒิสภา โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิง เบื้องต้น สำหรับเพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกวุฒิสภา

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
กันยายน ๒๕๖๔

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายันท ผาสุข	เลขาธิการวุฒิสภา
ร้อยตำรวจเอกหญิง วิริญญา ประสพสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายโสภณ ชาตบุษย์จารุ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางปัญจพร สุทธิงค์	นิติกรชำนาญการ
นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์	วิทยากรชำนาญการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาววรรตติกาญต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางกาญจนา ผลาชีวะ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๒๔๒๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกวุฒิสภา และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมวุฒิสภา สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ สารระสำคัญ และบทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. สารระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ๑

๒. บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) ๗

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

๑. การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย - ๑ -

๒. บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. - ๓ -

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. - ๔ -

๔. มาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการพีชกระท่อม: กรณีศึกษา

กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ - ๑๕ -

๕. ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. - ๒๐ -

ภาคผนวก

: สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๐๒๘๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ. (๑)

: ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว) (๓)

: บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)..... (๑๗)

ส่วนที่ ๑

สาระสำคัญ และบทวิเคราะห์
ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม

พ.ศ.

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

สาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว และตั้งคณะกรรมการวิสามัญชั้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว จึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สาม เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม

เหตุผล

โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับเป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ กรณีจึงสมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อมมากเกินไปจนอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๔๑ มาตรา
สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓)

กำหนดให้การใช้ใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา อาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร เครื่องสำอางตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ รวมถึงการนำเข้า การส่งออก การขาย และการโฆษณา ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตราย จากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด

(๒) บทนิยาม (ร่างมาตรา ๔)

กล่าวเฉพาะบทนิยามของคำที่สำคัญ ดังนี้

(๒.๑) กำหนดบทนิยามคำว่า “พืชกระท่อม” หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.

(๒.๒) กำหนดบทนิยามคำว่า “ใบกระท่อม” หมายความว่า ใบของพืชกระท่อม และให้หมายความรวมถึงสารสกัดที่ได้จากใบของพืชกระท่อม

(๓) มาตรการรักษาการ (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขรักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

(๔) หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๖ ถึงร่างมาตรา ๙)

(๔.๑) กำหนดให้การยื่นคำขอ การอนุญาต การออกใบอนุญาตและใบแทน ใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การสั่งการ และการแจ้ง รวมตลอดทั้งการออกใบเสร็จรับเงิน ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๖)

(๔.๒) กำหนดให้การพิจารณาอนุญาต การออกใบอนุญาต การออกใบรับแจ้ง การต่ออายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกใบแทนใบรับแจ้ง ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้อนุญาตต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยกรณีการพิจารณาอนุญาต การออกใบอนุญาต และการต่ออายุใบอนุญาต ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๗)

(๔.๓) กำหนดให้ในกรณีที่มิพบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การขอรับ ใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง หรือการออกใบรับแจ้ง หรือการปฏิบัติตามบทบัญญัตินั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศ ห้ามมิให้ ใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๘)

(๔.๔) กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่ในการส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจและการใช้ตามวิถีชุมชน โดยสนับสนุนประชาชนในการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อใช้ตามวิถีชุมชนและในการพัฒนาให้เป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมหรือการพัฒนาสายพันธุ์ของพืชกระท่อม การผลิต การจัดการ และการตลาด ตลอดจนให้ความรู้ และจัดทำเอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใดที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อม โดยไม่ต้องเสียค่าเอกสาร (ร่างมาตรา ๙)

(๕) หมวด ๒ การนำเข้า และการส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๑๐ ถึงร่างมาตรา ๑๖)

(๕.๑) กำหนดให้ผู้ประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมในแต่ละครั้ง ให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกแจ้งต่อผู้อนุญาตทุกครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออกด้วย ตลอดจนกำหนดให้การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง และการออกใบรับแจ้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ อาจกำหนดปริมาณของใบกระท่อมที่จะนำเข้าในแต่ละครั้งไว้ด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม การนำเข้าใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อใช้บริโภคเป็นการส่วนตัว บำบัด หรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยของผู้ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศในปริมาณที่จำเป็นสำหรับการบริโภคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ไม่ต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๐)

(๕.๒) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๑๑)

(๕.๓) กำหนดให้ใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐ มีอายุ ๕ ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๒)

(๕.๔) กำหนดหลักเกณฑ์รองรับการขอต่อใบอนุญาต การขอเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๓ ถึงร่างมาตรา ๑๕)

(๕.๕) กำหนดหลักเกณฑ์รองรับกรณีและผู้รับใบอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยให้ทายาทหรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทแสดงความจำนงขอดำเนินการตามใบอนุญาตต่อไปได้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย (ร่างมาตรา ๑๖)

(๖) หมวด ๓ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๗ ถึงร่างมาตรา ๒๐)

(๖.๑) กำหนดมาตรการพักใช้ใบอนุญาตกรณีและผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคสองหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๑๗)

(๖.๒) กำหนดมาตรการการเพิกถอนใบอนุญาตกรณีและผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๘)

(๖.๓) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำและการแจ้งคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และการแจ้งคำสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐)

(๗) หมวด ๔ อุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๒๓)

กำหนดสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต ขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่ง ขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และการขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์

(๘) หมวด ๕ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อม และการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด (ร่างมาตรา ๒๔ ถึงร่างมาตรา ๒๙)

(๘.๑) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๒๔)

(๘.๒) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม ในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก หรือขายโดยใช้เครื่องขาย (ร่างมาตรา ๒๕)

(๘.๓) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดใบกระท่อม หรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ (ร่างมาตรา ๒๖)

(๘.๔) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุง หรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วย วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วย วัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด เว้นแต่ เป็นการบริโภคตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๒๗)

(๘.๕) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อม หรือน้ำต้มใบกระท่อมตามมาตรา ๒๗ (ร่างมาตรา ๒๘)

(๘.๖) กำหนดบทยกเว้นมิให้นำมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๘ มาใช้บังคับ แก่การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๒๙)

(๙) หมวด ๖ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๓๐ และร่างมาตรา ๓๑)

(๙.๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ร่างมาตรา ๔ บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่”) มีอำนาจ เข้าไปในสถานที่นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะ ที่บรรทุกใบกระท่อม เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา (ร่างมาตรา ๓๐)

(๙.๒) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๑)

(๑๐) หมวด ๗ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๓๒ ถึงร่างมาตรา ๓๙)

(๑๐.๑) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๓๒)

(๑๐.๒) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สตรีมีครรภ์ หรือสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๓๓)

(๑๐.๓) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม ในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๑๐.๔) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด ใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗ (ร่างมาตรา ๓๕)

(๑๐.๕) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๓๖)

(๑๐.๖) กำหนดโทษอาญาในฐานความผิดจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๓๗)

(๑๐.๗) กำหนดโทษในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล โดยให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษด้วย ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลดังกล่าว หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่ทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด (ร่างมาตรา ๓๘)

(๑๐.๘) กำหนดให้เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศ กำหนด (ร่างมาตรา ๓๙)

(๑๑) บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๔๐ และร่างมาตรา ๔๑)

(๑๑.๑) กำหนดให้เมื่อกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นมีผลใช้บังคับ และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้นั้นนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตจะไม่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๐)

(๑๑.๒) กำหนดให้เมื่อมีกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยใช้บังคับแล้ว ให้บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย และให้อัตราโทษปรับอาญาสำหรับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย (ร่างมาตรา ๔๑)

(๑๒) อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐ ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐ รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าว

บทวิเคราะห์**ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.****(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)****๑. เหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้**

โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับเป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ กรณีจึงสมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อม มากเกินสมควรอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคล กลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ประเด็นสำคัญจากการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่งและวาระที่สอง**๒.๑ วาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ*****๒.๑.๑ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ**

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔ และได้เข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๒.๑.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้แถลงถึงหลักการ และเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

หลักการคือ ให้มีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม

*สามารถสืบค้นเอกสารแนบระเบียบวาระ เอกสารประกอบการพิจารณา บันทึกการประชุมในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <http://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๑ ถึง ๔ ในหน้าที่ ๑๙

สำหรับเหตุผลที่จำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้คือโดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับเป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ กรณีจึงสมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อมมากเกินไปจนอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ มีสาระสำคัญดังนี้

(๑) ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓)

กำหนดให้การใช้ใบกระท่อมเป็นวัตถุติดหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา อาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร เครื่องสำอางตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ รวมถึงการนำเข้า การส่งออก การขาย และการโฆษณา ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น เว้นแต่กรณีที่ยกเว้นไว้ในมาตรา ๒๘

(๒) บทนิยาม (ร่างมาตรา ๔)

กล่าวเฉพาะบทนิยามของคำที่สำคัญ ดังนี้

(๒.๑) กำหนดบทนิยามคำว่า “พืชกระท่อม” หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.

(๒.๒) กำหนดบทนิยามคำว่า “ใบกระท่อม” หมายความว่า ใบของพืชกระท่อม และให้หมายความรวมถึงสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่สกัดได้จากใบของพืชกระท่อมตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด

(๓) มาตรการรักษาการ (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

(๔) หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๗)

(๔.๑) กำหนดให้การยื่นคำขอ การอนุญาต การออกใบอนุญาตและใบแทน ใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การสั่งการ และการแจ้ง รวมตลอดทั้งการออกใบเสร็จรับเงิน ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๖)

(๔.๒) กำหนดให้ในกรณีที่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การขอรับ ใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง หรือการออกใบรับแจ้ง หรือการปฏิบัติตามบทบัญญัตินั้น ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศ ห้ามมิให้ ใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

(๕) หมวด ๒ การเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย การนำเข้า และการส่งออกใบกระท่อม เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๑๘)

(๕.๑) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม โดยให้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์ตามวิถีชุมชนด้วย ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องไม่มีผลเป็นการผูกขาดการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๘)

(๕.๒) กำหนดให้การเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๙)

(๕.๓) กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมซึ่งประสงค์จะขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ แจ้งความประสงค์ที่จะขายไว้ในคำขอรับใบอนุญาต และเมื่อผู้อนุญาตจัดแจ้งความประสงค์ไว้ในใบอนุญาตแล้ว ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมนั้นเป็นผู้รับใบอนุญาตขายใบกระท่อมด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

(๕.๔) กำหนดให้การขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๑)

(๕.๕) กำหนดให้การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๒)

(๕.๖) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ผู้ขอรับใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ และผู้ขอรับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม (ร่างมาตรา ๑๓)

(๕.๗) กำหนดอายุใบอนุญาต โดยใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๙ และใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ มีอายุ ๕ ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต ส่วนใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒ มีอายุ ๑ ปี นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๔)

(๕.๘) กำหนดหลักเกณฑ์รองรับการขอต่ออายุใบอนุญาต การขอเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๕ ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

(๕.๙) กำหนดหลักเกณฑ์รองรับกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยให้ทายาทหรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทแสดงความจำนงขอดำเนินการตามใบอนุญาตต่อไปได้ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับใบอนุญาตตาย (ร่างมาตรา ๑๘)

(๖) หมวด ๓ หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐)

(๖.๑) กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม โดยต้องเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมในที่ดินหรือสถานที่และพิกัดตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๙)

(๖.๒) กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตขายใบกระท่อมหรือผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม โดยต้องจัดให้มีป้ายแสดงว่าเป็นสถานที่ขาย นำเข้า หรือส่งออกใบกระท่อม จัดให้มีฉลากและเอกสารกำกับใบกระท่อมโดยอย่างน้อยต้องระบุแหล่งที่มาของใบกระท่อม ค่าเดือนหรือข้อควรระวัง ในกรณีที่ใบกระท่อมสูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลาย ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบ โดยมีซั๊กซ์ และจัดทำรายงานปริมาณการขาย การนำเข้า หรือส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๒๐)

(๗) หมวด ๔ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๒๔)

(๗.๑) กำหนดมาตรการการพักใช้ใบอนุญาตกรณีที่ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมไม่แจ้งการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต่อผู้อนุญาตในแต่ละครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออก หรือผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๑)

(๗.๒) กำหนดมาตรการเพิกถอนใบอนุญาต กรณีที่ผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๒)

(๗.๓) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำและการแจ้งคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และการแจ้งคำสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๓ และร่างมาตรา ๒๔)

(๘) หมวด ๕ อุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๒๕ ถึงร่างมาตรา ๒๗)

กำหนดสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต ขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่ง ขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และการขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์

(๙) หมวด ๖ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อม และการป้องกันการบริโภคใบกระท่อมในทางที่ผิด (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

(๙.๑) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหาร ตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๒๘)

(๙.๒) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม ในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก ขายโดยใช้เครื่องขาย ขายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เร่ขายหรือในลักษณะ จูงใจให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือขายในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอื่น ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๙)

(๙.๓) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดใบกระท่อม หรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๓๐)

(๙.๔) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด เว้นแต่เป็นการบริโภคตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

(๙.๕) กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดจงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมตามมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๓๒)

(๙.๖) กำหนดบทยกเว้นมิให้นำมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๓)

(๑๐) หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๓๙)

(๑๐.๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งตามมาตรา ๕ วรรคสอง มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่เพาะหรือปลูกพืชกระท่อม สถานที่นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม หรือสถานที่ขายใบกระท่อมในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกใบกระท่อม เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมเท่าที่จำเป็น และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจเข้าไปในที่ดิน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดพืชกระท่อม ใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ ตลอดจนภาชนะบรรจุ หีบห่อ ฉลาก เอกสารกำกับใบกระท่อม วัตถุ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งอาจมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา (ร่างมาตรา ๓๔)

(๑๐.๒) กำหนดวิธีการจัดการกับสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ในกรณีที่เป็นของเสียหายหรือเป็นของที่ใกล้จะสิ้นอายุตามที่กำหนดไว้ หรือในกรณีที่เก็บไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายจะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น หรือจะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น พนักงานเจ้าหน้าที่จะจัดการขายทอดตลาดสิ่งนั้นหรือขายโดยวิธีอื่นตามที่เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) กำหนด ก่อนคดีถึงที่สุดหรือก่อนที่สิ่งนั้นจะตกเป็นของกระทรวงยุติธรรมก็ได้ (ร่างมาตรา ๓๕)

(๑๐.๓) กำหนดให้สิ่งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของกระทรวงยุติธรรมเมื่อไม่ปรากฏเจ้าของ หรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้ยึดหรืออายัด หรือไม่มีการดำเนินคดีและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับแจ้งคำสั่งว่าไม่มีการดำเนินคดี หรือมีการดำเนินคดีและพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่ได้พิพากษาให้รับและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๓๖)

(๑๐.๔) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้ขาย หรือผู้โฆษณาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไข ปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องได้ภายในเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๗)

(๑๐.๕) กำหนดให้ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดบริโภคน้ำดื่มในกระดอมหรือน้ำดื่มในกระดอมตามมาตรา ๓๑ ให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจมีอำนาจตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้การตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารใด ๆ ในใบกระดอมหรือน้ำดื่มในกระดอมอยู่ในร่างกายหรือไม่ รวมทั้งกำหนดบุคคลที่มีอำนาจตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้การตรวจหรือทดสอบ สำหรับวิธีการตรวจหรือทดสอบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๓๘)

(๑๐.๖) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๙)

(๑๑) หมวด ๘ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๐ ถึงร่างมาตรา ๔๗)

(๑๑.๑) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดเพาะหรือปลูกพืชกระดอมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ขายใบกระดอมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ หรือนำเข้าหรือส่งออกใบกระดอมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๐)

(๑๑.๒) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดขายใบกระดอม น้ำดื่มในกระดอม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระดอมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี สตรีมีครรภ์ หรือสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๔๑)

(๑๑.๓) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดขายใบกระดอมหรือน้ำดื่มในกระดอมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ (ร่างมาตรา ๔๒)

(๑๑.๔) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด ใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๔๓)

(๑๑.๕) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๔๔)

(๑๑.๖) กำหนดโทษอาญาในฐานะความผิดจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบาย หลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๔๕)

(๑๑.๗) กำหนดโทษในกรณีผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล โดยให้กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของบุคคลดังกล่าว หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือการกระทำและละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด (ร่างมาตรา ๔๖)

(๑๑.๘) กำหนดให้เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศ กำหนด (ร่างมาตรา ๔๗)

(๑๒) บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๔๘ และร่างมาตรา ๔๙)

(๑๒.๑) กำหนดให้เมื่อกฎกระทรวงตามมาตรา ๙ วรรคสอง มาตรา ๑๑ วรรคสาม หรือมาตรา ๑๒ วรรคสาม ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้เพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ผู้ขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ หรือผู้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม

อยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้น ๆ มีผลใช้บังคับ และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้นั้นดำเนินการต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตจะไม่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๘)

(๑๒.๒) กำหนดให้เมื่อมีกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยใช้บังคับแล้ว ให้บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย และให้อัตราโทษปรับอาญาสำหรับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย (ร่างมาตรา ๔๙)

(๑๓) อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๙ ใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ ใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒ ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒ รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาตและการต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าว

๒.๑.๓ ความเป็นมาและความจำเป็นของร่างพระราชบัญญัติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. สรุปลงสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) เป็นการกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อมเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด

(๒) เป็นการกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม ซึ่งจะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นว่ามีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการใช้ใบกระท่อมไปในทางที่ผิด

๒.๑.๔ การอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ภายหลังจากที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวสรุปลงสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) ประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อมที่เคร่งครัดและไม่ได้สนับสนุนประชาชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ของพืชกระท่อมอย่างแท้จริง

๑) ร่างพระราชบัญญัตินี้ควรมีความชัดเจนในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนสูงสุด เพราะพืชกระท่อมไม่ได้เป็นยาเสพติดให้โทษแล้ว การดำเนินการของรัฐไม่ควรจะดำเนินการเหมือนกรณีพืชกระท่อมยังเป็นยาเสพติดให้โทษ และมีการจำกัดเสรีภาพของประชาชนในการปลูกพืชกระท่อมซึ่งอาจทำให้ไม่สอดคล้องเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัตินี้

๒) พืชกระท่อมมีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและในการรักษาสุขภาพการยกเลิกพืชกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษจึงมีความเหมาะสม อย่างไรก็ตาม การควบคุมการปลูกพืชกระท่อมของรัฐบาลควรกำหนดให้ชัดเจนว่าจะสามารถปลูกในครัวเรือนได้หรือไม่ เพียงใด และการควบคุมการปลูกพืชกระท่อมของประชาชน (Home Use) ไม่ควรที่จะทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ประชาชนเกินสมควร

๓) การควบคุมการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อมของรัฐควรเป็นกลไกที่เป็นธรรมและอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตของประชาชน ไม่ใช่การนำระบบอนุญาตที่มีความยุ่งยากและลำบากมาใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อม

๔) ไม่เห็นด้วยกับร่างมาตรา ๒๙ ที่กำหนดห้ามผู้โตขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทุกกรณี โดยเห็นว่าควรจำกัดอายุของบุคคลที่ซื้อขายทางอิเล็กทรอนิกส์ เพราะการควบคุมที่เคร่งครัดเกินไปอาจทำให้การใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมเป็นไปด้วยความยากลำบาก และไม่เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

๕) รัฐควรคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพประชาชนด้วยการควบคุมการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการควบคุมประชาชนที่เคร่งครัดเกินไปหรือไม่ เพราะพืชกระท่อมถือเป็นวิถีชีวิตของคนภาคใต้ ไม่ควรที่จะต้องใช้ระบบอนุญาตในทุกกรณี ดังนั้น จึงควรนำระบบการอนุญาตที่เคร่งครัดมาใช้บังคับกับเฉพาะการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป ร่างพระราชบัญญัตินี้ มีการควบคุมการจัดการพืชกระท่อม ซึ่งแทบจะไม่มี การบริหารจัดการเพื่อประชาชน และเป็นการควบคุมโดยรัฐที่เคร่งครัด การทำให้พืชกระท่อม เป็นพืชเศรษฐกิจที่แท้จริงไม่ควรที่จะมีการควบคุมเคร่งครัดจนเกินสมควรและควรพิจารณาทบทวน ระบบการใช้ใบอนุญาตเพื่อสนับสนุนการใช้พืชกระท่อมให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

(๒) ประเด็นเกี่ยวกับการควบคุมพืชกระท่อมในเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี

สืบเนื่องจากสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. มีสาระสำคัญ ประการหนึ่งในการกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม ซึ่งเห็นว่ามีเหมาะสมและรัฐควรดำเนินการ เพราะจะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นว่ามีมาตรการในการ คุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการบริโภคใบกระท่อม ไปในทางที่ผิด

(๓) ประเด็นที่ว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้เป็นไปเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

๑) ไม่เห็นด้วยกับการสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อม

๒) สำหรับประชาชนในภาคใต้มีการใช้พืชกระท่อมในการบำบัดรักษาโรค ประกอบกับพืชกระท่อมมีสารเสพติดน้อยกว่าสารเสพติดประเภทอื่น และทำให้คนมีความรู้สึก กระตือรือร้น แต่ร่างมาตรา ๒๙ กลับควบคุมมิให้ผู้ใดขายพืชกระท่อม ในสถานที่ต่าง ๆ จึงไม่เป็นการส่งเสริมการดำเนินการทางเศรษฐกิจของประชาชนในการประกอบธุรกิจขนาดย่อม เกี่ยวกับพืชกระท่อม และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง แต่ในทางตรงกันข้าม จะมีผลเป็นการส่งเสริมการจำหน่ายและการดำเนินการเกี่ยวกับพืชกระท่อมเฉพาะในกลุ่มนายทุน เท่านั้น

(๔) ประเด็นเรื่องการไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการดำเนินการกับผู้ถูกดำเนินคดี เกี่ยวกับพืชกระท่อม เนื่องจากบทเฉพาะกาล ไม่ได้กำหนดยกเว้นโทษให้ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในฐานะความผิด เกี่ยวกับพืชกระท่อมไว้ จึงเห็นควรกำหนดเรื่องดังกล่าวให้มีความชัดเจน

(๕) ควรมีการสนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนาพืชกระท่อมให้เกิดประโยชน์ โดยไม่ยุ่งยากเกินสมควร ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากพืชกระท่อมอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

**๒.๑.๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้ตอบชี้แจง
สรุปสาระสำคัญ ดังนี้**

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูก
พืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อมเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
กับประชาชนมากที่สุด ไม่ได้มุ่งก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และไม่ได้จำกัด
หรือขัดขวางการดำเนินการของเกษตรกรในการปลูกพืชกระท่อมเพื่อการบริโภคในครัวเรือน หรือการใช้
พืชกระท่อมในแบบวิถีชาวบ้าน เพราะมีการนำระบบอนุญาตเข้ามาใช้เฉพาะกรณีที่เป็นการใช้
พืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมเท่านั้น

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔^๒ ซึ่งได้มีผลบังคับใช้
ในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ จะทำให้พืชกระท่อมไม่เป็นยาเสพติดให้โทษ ดังนั้น ผู้ที่ถูกดำเนินคดี
ในฐานความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อมจำนวนประมาณ ๘,๐๐๐ คน จะไม่มีความผิดและได้รับการ
ปล่อยตัว

๒.๑.๖ ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่หนึ่ง ชั้นรับหลักการ

มติ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปี
ครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการ
แห่งร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ด้วยคะแนนเสียง ๒๕๖ เสียง ไม่รับหลักการ ๑๘ เสียง
งดออกเสียง ๒ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๑ เสียง และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ จำนวน
๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ชั้นคณะกรรมการฯ กำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน

^๒ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
ซึ่งเป็นเอกสารแนบระเบียบวาระ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร
ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗
กรกฎาคม ๒๕๖๔

<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=720>

๒. เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)ของสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการ
สภาผู้แทนราษฎรในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

<https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/581236>

๓. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll.php

๔. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔

http://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=9995&mid=4328

๒.๒ วาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา^๓

ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา โดยประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) ได้เสนอรายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

จากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ในวาระที่สอง เรียงตามลำดับมาตรา โดยมีการพิจารณาและอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

๒.๒.๑ คำปรารภ

มีการแก้ไข

คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไข ดังนี้

“พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- เหตุใดคณะกรรมการวิสามัญฯ จึงตัดความคำว่า “มาตรา ๓๗” ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ในบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าว นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าเมื่อยกเลิกพืชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ แล้ว เหตุใดจึงยังต้องดำเนินการตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อควบคุมการปลูก การเพาะ และการขายพืชกระท่อม

คณะกรรมการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

- เนื่องจากคณะกรรมการวิสามัญฯ มีการแก้ไขร่างพระราชบัญญัตินี้ในประเด็นเรื่อง การยึดและอายัดทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องแก้ไขบทจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยตัดคำว่า “มาตรา ๓๗” ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยดังกล่าว

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการวิสามัญฯ

^๓สามารถสืบค้นเอกสารรายงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ บันทึกการประชุมในวาระที่สอง ชั้นพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้จากเว็บไซต์ E-Library ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร <http://library2.parliament.go.th/library/home.html> หรือสแกนข้อมูลผ่าน QR CODE หมายเลข ๕ ถึง ๗ ในหน้าที่ ๒๘

(๒) ร่างพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมดูแลการใช้ใบกระท่อมทั้งหมด จึงได้มีการแก้ไขบทนิยามของคำว่า “ใบกระท่อม” ให้หมายความรวมถึง สารสกัดที่ได้จากใบของ พืชกระท่อมด้วย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

๒.๒.๓ ร่างมาตรา ๗/๑

คณะกรรมการการวิสามัญฯ

เพิ่มขึ้นใหม่

คณะกรรมการการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่ ดังนี้

“มาตรา ๗/๑ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจและการใช้ ตามวิถีชุมชน ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนประชาชนในการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อใช้ตามวิถีชุมชนและ ในการพัฒนาให้เป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ

(๒) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งการเพาะหรือปลูก พืชกระท่อมหรือการพัฒนาสายพันธุ์ของพืชกระท่อม การผลิต การจัดการ และการตลาด

(๓) ให้ความรู้ และจัดทำเอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใด ที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์ จากพืชกระท่อม โดยไม่ต้องเสียค่าเอกสาร”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ประเด็นเรื่องการกำหนดให้ สำนักงาน ป.ป.ส. ดำเนินการตามมาตรา ๗/๑ ที่คณะกรรมการการวิสามัญฯ เพิ่มขึ้นใหม่นี้ มีความเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระงานให้สำนักงาน ป.ป.ส. หรือไม่ อีกทั้งภาระงานที่เพิ่มขึ้นนี้ไม่ตรงกับหน้าที่และอำนาจของสำนักงาน ป.ป.ส. อีกด้วย

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

- เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีเจตนารมณ์ในการเปิดเสรีของพืชกระท่อม เพื่อสร้างรายได้ ให้ประชาชนทั่วไป ซึ่งย่อมจะส่งผลทำให้มีผู้ประกอบการเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินการ ประกอบกับ คณะกรรมการการวิสามัญฯ เห็นว่ารัฐจะต้องสนับสนุนการวิจัยเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อมเพื่อไม่ให้ เสียโอกาสในทางเศรษฐกิจ และสามารถนำความรู้มาพัฒนาต่อไป

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการเพิ่มขึ้นใหม่ของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

๒.๒.๔ ร่างมาตรา ๑๒

มีการแก้ไข

คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๒ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามวรรคหนึ่ง ในแต่ละครั้ง ให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกแจ้งต่อผู้อนุญาตทุกครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออกด้วย

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง และการออกใบรับแจ้งตามวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ อาจกำหนดปริมาณของใบกระท่อมที่จะนำเข้าในแต่ละครั้งไว้ด้วยก็ได้

ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช้บังคับแก่การนำใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อใช้บริโภคเป็นการส่วนตัว บำบัด หรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยของผู้ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศในปริมาณที่จำเป็นสำหรับการบริโภคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- การที่คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตัดคำว่า “เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม” ออก ซึ่งจะทำให้ประชาชนทั่วไปที่เพาะหรือปลูกใบกระท่อม ต้องขออนุญาตในการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม จึงควรคงคำว่า “เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม” ไว้ตามร่างเดิม เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนสามารถดำเนินการเองได้โดยง่ายและไม่เป็นการกีดกันทางการค้า และรักษาภูมิปัญญาวิถีชาวบ้านดั้งเดิมไว้

คณะกรรมการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

คณะกรรมการวิสามัญฯ ตัดคำว่า “เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม” โดยมีความมุ่งหมายเพื่อควบคุมดูแลการนำเข้าและส่งออกพืชกระท่อม เพราะหากมีการเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้มีพืชกระท่อมจากต่างประเทศเข้ามาโดยสะดวก ทำให้ผู้ปลูกรายย่อยในประเทศได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ การกำหนดให้มีการขออนุญาตนำเข้าหรือส่งออกจะช่วยดูแลเรื่องการนำเข้าและส่งออกพืชกระท่อมให้มีมาตรฐานอีกด้วย

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการวิสามัญฯ

๒.๒.๕ ร่างมาตรา ๑๓

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการวิสามัญฯ แก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๑๓ ผู้ขอรับใบอนุญาตตาม**มาตรา ๕ มาตรา ๑๓ และ**มาตรา ๑๒ ต้อง

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี และมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ข) เป็นผู้อยู่ระหว่างการถูกพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

(ค) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษภายในระยะเวลาสองปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ง) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

“ลฯ”

“ลฯ”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีการแก้ไขโดยเพิ่มคำว่า “หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ” ซึ่งในขณะนี้กำลังจะมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด ตลอดจนกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องแล้ว เหตุใดจึงไม่ระบุชื่อกฎหมายที่กำลังจะมีการประกาศใช้ให้ถูกต้อง

(๒) เนื่องจากพีชกระท่อมไม่ใช่ยาเสพติดให้โทษแล้ว การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตที่เฉพาะเจาะจงมากเกินไป จะทำให้ประชาชนเข้าถึงการใช้ประโยชน์จากพีชกระท่อมได้ยาก ควรให้สิทธิทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

(๑) การที่คณะกรรมการการวิสามัญฯ เพิ่มคำว่า “หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ” เป็นการใช้ถ้อยคำที่ครอบคลุมถึงกฎหมายใหม่ที่กำลังจะมีการประกาศใช้และครอบคลุมถึงกฎหมายทุกฉบับเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษที่จะมีการประกาศใช้บังคับหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไปในอนาคตทั้งหมดแล้ว

(๒) ประเด็นเรื่องคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้กำหนดเพื่อให้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตได้ เนื่องจากพิธีกรรมออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทั้งนี้ ตามที่ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ข้อสังเกตไว้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๒.๖ ร่างมาตรา ๑๙

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตัดออก ดังนี้

“มาตรา ๑๙ เพื่อประโยชน์ในคดีที่ต้นเหตุแสดงพหุหรือสูงสุดพิชิตระห่อม ให้ผู้รับใบอนุญาตแสดงพหุหรือสูงสุดพิชิตระห่อมเพื่อประโยชน์ในคดีแสดงพหุหรือสูงสุดในที่ดินหรือสถานที่และพื้นที่ดินที่ระบุไว้ในใบอนุญาต”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- คณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ควรตัดความในร่างมาตรานี้ เพราะพิธีกรรมออกฤทธิ์ต่อสุขภาพของผู้บริโภค เนื่องจากพิธีกรรมออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท รัฐจึงควรมีมาตรการควบคุมดูแลเรื่องสถานที่เพาะปลูกด้วย

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ตอบชี้แจง ดังนี้

- ร่างพระราชบัญญัตินี้ในหมวด ๖ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการบริโภคกระท่อมในทางที่ผิด มีบทบัญญัติในกรณีต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคพิธีกรรมระห่อมและประชาชนแล้ว

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยกับการตัดออกของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒.๒.๗ ร่างมาตรา ๒๙

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการเลือกตั้ง แก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๒๙ ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการหรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

- (๑) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ
- (๒) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก
- (๓) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก
- (๔) ชายโดยใช้เครื่องขาย
- (๕) หอขายโดยวิธีแสดงหรือใช้เครื่องอัตโนมัติ
- (๖) หอขายหรือในลักษณะสูงลิ้นให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม

(๗) **ช่วยในสภานิติบัญญัติ หรือในสภานิติบัญญัติอื่น ตามที่รัฐมนตรีว่ากระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด**

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- เนื่องจากพีชกระท่อมออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทจึงควรเป็นสินค้าควบคุม และไม่ควรรักษาขายพีชกระท่อมโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

- เนื่องจากปัจจุบันพีชกระท่อมไม่เป็นยาเสพติดให้โทษและจะเปิดเสรีในการใช้พีชกระท่อม ดังนั้น การกำหนดห้ามขายพีชกระท่อมโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะเป็นการปิดกั้นมิให้ประชาชนหรือผู้จำหน่ายรายย่อยประกอบการค้าได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตาม ในอนาคตจะมีการตรวจอายุของผู้ซื้อและระบุตัวตนเพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันอีกทางหนึ่ง

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการวิสามัญฯ

๒.๒.๘ ร่างมาตรา ๓๐

มีการแก้ไข

คณะกรรมการวิสามัญฯ แก้ไข ดังนี้

“มาตรา ๓๐ ห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มน้ำต้มใบกระท่อม หรือโคคาใบกระท่อมหรือน้ำต้มน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑”

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- มีข้อสังเกตว่า การระบุข้อห้ามการโฆษณาดังกล่าว เป็นข้อห้ามที่เคร่งครัด และจะส่งผลทำให้ผู้กระทำความผิดมีความผิดตามมาตรา ๓๑ กับความผิดตามกฎหมายอื่น หรือความผิดตามร่างพระราชบัญญัติอื่นเป็นการกระทำความผิดกฎหมายหลายบทหรือไม่

คณะกรรมการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

- ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อการคุ้มครองการบริโภคพีชกระท่อมและการบริโภคที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งจากการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับแอลกอฮอล์พบว่าการโฆษณาจะกระตุ้นการบริโภคให้มากขึ้น ดังนั้น การห้ามโฆษณาจึงเป็นไปเพื่อป้องกันการจูงใจให้บริโภคเกินสมควรและป้องกันมิให้บุคคลบางกลุ่มบริโภคพีชกระท่อมมากเกินไป

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการวิสามัญฯ

๒.๒.๙ อัตราค่าธรรมเนียม

มีการแก้ไข

คณะกรรมการการวิสามัญฯ แก้ไข ดังนี้

“อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) ใบอนุญาตเฉพาะหรือขั้วคู่พิเศษระดับอำเภอ เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามหมวดศส ๔	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
(๒) ใบอนุญาตขอยุบระดับอำเภอเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเดินปริมาณที่กำหนด ไว้ในอุตสาหกรรมตามหมวดศส ๑๓	ฉบับละ	๓,๐๐๐ บาท
(๓) ใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒	ฉบับละ	๓,๐๐๐ บาท
(๔) ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒	ฉบับละ	๓,๐๐๐ บาท
(๕) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๓๐๐๑,๐๐๐ บาท
(๖) การต่ออายุใบอนุญาต	ครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียม สำหรับใบอนุญาตนั้น”	

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอภิปราย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- มีข้อสังเกตว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตนำเข้า
กับใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมให้มีอัตราค่าธรรมเนียมที่เท่ากัน แต่ควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม
ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมให้มีราคาที่ถูกกว่า ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนประชาชนในการส่งออกใบกระท่อม
นอกจากนี้ มีข้อสังเกตว่าคณะกรรมการการวิสามัญฯ แก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต
ให้มีราคาสูงขึ้นจากเดิมมาก

คณะกรรมการการวิสามัญฯ ตอบชี้แจง ดังนี้

เนื่องจากใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมและใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมมีอายุ ๕ ปี
คณะกรรมการการวิสามัญฯ จึงเห็นว่าการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมฉบับละ ๕,๐๐๐ บาท เป็นราคา
ที่เหมาะสมและผู้ขอใบอนุญาตสามารถที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมดังกล่าวได้

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

จากนั้น ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำ จึงเป็นอันจบการพิจารณาในวาระที่สอง ต่อจากนั้น ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

๕. รายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
พิชกระท่อม พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔
<http://edoc.parliament.go.th/Meeting/MeetingViewer.aspx?id=762>

๖. บันทึกการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10026&mid=4339

๗. บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘
(สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔
https://msbis.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_report/main_warehouse_dll_x.php?aid=10027&mid=4339

๓. ผลการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในวาระที่สาม

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๘๑ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มี งดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๒ เสียง

๔. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.
สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ ได้มีข้อเสนอแนะในรายงานของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ เพื่อให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ดังนี้

๑. คณะกรรมการสิทธิการวิสามัญเห็นสมควรให้ประชาชนสามารถครอบครอง บริโภค และใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้ โดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาพืชกระท่อมเป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ จึงได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลเฉพาะการนำเข้าและการส่งออกใบกระท่อมเท่านั้น ที่จะต้องขอรับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อน ส่วนการเพาะ การปลูกพืชกระท่อม หรือการขาย ใบกระท่อม นอกจากกรณีที่ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้ ให้กระทำได้โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ดังนั้น จึงเห็นควรแก้ไขเหตุผลของร่างพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับกรณีดังกล่าว ดังนี้

“โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ประชาชนจึงสามารถนำเข้าครอบครอง บริโภค และใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้ ประเทศสหประชาชาติ พืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกำหนดมาตรการกำกับดูแลการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อมมากเกินไปจนอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ และบุคคลที่เสี่ยงสูบบุหรี่ให้พ้นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้”

๒. เนื่องจากพืชกระท่อมเป็นพืชที่มีคุณค่าและประโยชน์สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา อาหาร และเครื่องสำอางได้ แต่โดยที่ปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา อาหาร และเครื่องสำอาง ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้อย่างเต็มที่ กระทรวงสาธารณสุขจึงสมควรที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนและผู้ประกอบการสามารถใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยา อาหาร และเครื่องสำอางได้

มติ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญฯ โดยมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียง ๒๗๗ เสียง ไม่เห็นชอบ ไม่มีงดออกเสียง ๑ เสียง และไม่ลงคะแนนเสียง ๓ เสียง

๕. การวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติซึ่งสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว

จากการพิจารณาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. มีความเห็นทางวิชาการว่า การที่ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญเป็นการให้ประชาชนสามารถครอบครอง บริโภค และใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมได้ โดยส่งเสริมให้พัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นพืชที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ และมีการกำหนดมาตรการกำกับดูแล เฉพาะการนำเข้า และการส่งออกใบกระท่อมเท่านั้นที่จะต้องขอรับใบอนุญาตจากผู้อนุญาตก่อน ส่วนการเพาะ การปลูก พืชกระท่อม หรือการขายใบกระท่อม นอกจากกรณีที่ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามไว้ให้กระทำได้ โดยไม่ต้องขอรับใบอนุญาต ตลอดจนกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขายใบกระท่อมเพื่อคุ้มครอง สุขภาพเฉพาะบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตรเท่านั้น จะเป็นอันตราย ต่อผู้บริโภคอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดมาตรการกำกับดูแลของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย ควรคำนึงถึงการที่ประชาชนจะสามารถใช้ประโยชน์จากใบกระท่อมได้โดยเสรี ตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายฉบับนี้ และส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ จากพืชกระท่อมได้ง่ายเพื่อพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีมูลค่าของประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ รัฐควรจะต้องคำนึงการคุ้มครองบุคคลจากการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมในทางที่อาจเป็น อันตรายต่อสุขภาพ หากมีการบริโภคมากเกินไป และควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้ประโยชน์จากพืชดังกล่าวอย่างถูกต้องและเหมาะสมโดยอาจสนับสนุนในรูปของการวิจัย การใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมควบคู่กันไปด้วย

นอกจากนี้ รัฐควรพิจารณาถึงกรณีการกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) มีหน้าที่ในการสนับสนุนประชาชนในการเพาะหรือปลูก พืชกระท่อมเพื่อใช้ตามวิถีชุมชนและในการพัฒนาให้เป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ การส่งเสริม การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม รวมถึงการให้ ความรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ ในการดำเนินการและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม

พ.ศ. ...

(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง^๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติพิชกระท่อม พ.ศ. วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน^๒ โดยสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

๑. กระบวนการและขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น

เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติพิชกระท่อม พ.ศ. โดยสามารถศึกษารายละเอียดได้ที่เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด^๓

- จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติพิชกระท่อม พ.ศ. โดยมีวิธีการรับฟังความคิดเห็น ดังนี้

๑) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๓ ช่องทาง ดังนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติพิชกระท่อม พ.ศ. ผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (www.oncb.go.th) จำนวน ๑ ครั้ง รวมระยะเวลาที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นทั้งสิ้น จำนวน ๑๕ วัน ในระหว่างวันที่ ๒๘ เมษายน ถึงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๔ โดยมีผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๒๘๔ ราย

(๒) การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางโทรศัพท์ และโทรสาร หมายเลข ๐ ๒๒๔๕ ๙๔๑๓

(๓) การรับฟังความคิดเห็นโดยนำส่งด้วยตนเองหรือนำส่งทางไปรษณีย์ตามที่อยู่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (กองกฎหมาย) เลขที่ ๕ ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ ดังนี้

“มาตรา ๗๗ ๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

^๒ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัติพิชกระท่อม พ.ศ., สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔, https://ockt.dtam.moph.go.th/images/Y_9744_พิชกระท่อม_क्रम.pdf.

^๓ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔, <https://www.oncb.go.th/Home/Pages/Law/Law2-2.aspx>.

๒. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

(๑) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลกระทบทางบวก

เพิ่มมูลค่าพืชกระท่อม สามารถส่งเสริมเป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ

(๒) ผลกระทบด้านสังคมและสาธารณสุข

ผลกระทบทางบวก

ประชาชนเชื่อมั่นว่ามีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อม และการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด

(๓) ผลกระทบด้านการเมือง

ผลกระทบทางบวก

สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับรัฐบาลว่า รัฐบาลให้ความสำคัญกับการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน การส่งเสริมและพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจของประเทศ

(๔) ผลกระทบด้านกฎหมาย

ผลกระทบทางบวก

- มีการจัดทำกฎหมายเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับสภาพการณ์ และไม่ใช่อุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ

- มีการนำกฎหมายไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะนำกระบวนการยุติธรรมปราศจากความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียม

๓. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อประชาชน

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีการเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (www.oncb.go.th)^๔

๔. การนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. แล้ว

๕. ความเห็นต่อการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

จากการตรวจสอบเอกสารและหลักฐานที่เสนอมาพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.^๕ เห็นว่าได้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๗๗ วรรคสอง แล้ว

.....

^๔ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๓.

^๕ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๒.

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของ
ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.^๑

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการกำกับดูแล การเพาะหรือการปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด ตลอดจนกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของบุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี และบุคคล กลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ทั้งนี้ พืชกระท่อมเป็นพืชสมุนไพรพื้นบ้านของชุมชนที่มีคุณสมบัติใช้เป็นยาแก้ปวด ลดอาการ ท้องเสีย ด้านการซึมเศร้า และลดการหลังกรดในกระเพาะอาหาร แต่เนื่องจากมีผู้นำพืชกระท่อม ไปใช้ในทางที่ผิดจนทำให้เกิดปัญหาสังคม และปัญหาอาชญากรรมขึ้น การจัดการพืชกระท่อม จึงจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ มาผนวกกัน เพื่อให้มีการใช้พืชกระท่อมให้เกิดประโยชน์ สูงสุด และให้พืชกระท่อมเป็นพืชท้องถิ่นของประเทศไทยที่ถูกกฎหมาย โดยไม่นำไปใช้ในทางที่ผิด

ดังนั้น จึงสมควรให้มีการควบคุมพืชกระท่อมเท่าที่จำเป็น เพื่อมิให้มีการบริโภคพืชกระท่อม อย่างแพร่หลายเกินความจำเป็น หรือการนำเข้าพืชกระท่อมไปใช้ในทางที่ผิด จึงต้องใช้ระบบอนุญาต เพื่อรักษาประโยชน์ของประชาชน โดยเฉพาะการปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ผู้ขายใบกระท่อมในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนด และผู้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมต้องขออนุญาตในทุกกรณี ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงการใช้ประโยชน์จาก พืชกระท่อมของประชาชนตามวิถีชุมชน ซึ่งต้องไม่มีผลเป็นการผูกขาดในการเพาะปลูก การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกพืชกระท่อมด้วย

.....

^๑ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก กฎหมาย, เรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์, วิทยากรชำนาญการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, https://ockt.dtam.moph.go.th/images/Y_9744_พืชกระท่อม_क्रमpdf.pdf.

งานวิจัยที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.

๑. พืชกระท่อม*

๑.๑ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของพืชกระท่อม กระท่อมเป็นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ปานกลาง มีแก่นเป็นไม้เนื้อแข็ง สูง ๑๐ เมตร ถึง ๑๕ เมตร อยู่ในตระกูล *Mitragyna speciosa* ใบคล้ายใบกระดังงา มีชนิดก้านใบแดงและใบเขียว ดอกกลมโตขนาดเท่าผลพุทรา ใบเป็นใบเดี่ยวสีเขียว เรียงตัวเป็นคู่ตรงข้าม แผ่นใบขนาดกว้างประมาณ ๕ เซนติเมตร ถึง ๑๐ เซนติเมตร ยาวประมาณ ๘ เซนติเมตร ถึง ๑๔ เซนติเมตร ดอกมีสีขาวอมเหลืองออกเป็นช่อตุ้มกลมขนาด ๓ เซนติเมตร ถึง ๕ เซนติเมตร

๑.๒ แหล่งที่พบ ในบางจังหวัดของภาคกลาง เช่น ปทุมธานี แต่จะพบมากในป่าธรรมชาติ บริเวณภาคใต้ เช่น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล พัทลุง สงขลา ยะลา ปัตตานี นราธิวาส และตอนบนของประเทศมาเลเซีย

๑.๓ ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Mitragyna speciosa* Korth. อยู่ในวงศ์ Rubiaceae

๑.๔ สารเสพติดที่พบในใบกระท่อม คือ ไมทราไจนิน (*Mitragynine*) เป็นสารจำพวกอัลคาลอยด์ ออกฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง (CNS depressant) เช่นเดียวกับยาเสพติดกลุ่มเดียวกัน เช่น *psilocybin* LSD และยาบ้า

๑.๕ วิธีเสพ เคี้ยวใบสดหรืออบใบแห้งให้เป็นผง ละลายน้ำดื่ม บางรายเติมเกลือด้วยเล็กน้อย เพื่อป้องกันท้องผูก ส่วนมากจะเคี้ยวเพียง ๒ ใบ ถึง ๓ ใบ และดื่มน้ำอุ่น หรือกาแฟร้อนตาม ใช้วันละ ๓ ครั้ง ถึง ๑๐ ครั้งต่อวัน ตามอาการเหนื่อย เมื่อใช้ไประยะหนึ่งปริมาณการใช้จะเพิ่มขึ้น (ประมาณ ร้อยละ ๓๗ ใช้วันละ ๒๑ ใบ ถึง ๓๐ ใบ)

๑.๖ ผลจากการเสพ พบว่าหลังเคี้ยวใบกระท่อมไปประมาณ ๕ นาที ถึง ๑๐ นาที จะมีอาการมีความสุข กระปรี้กระเปร่า ไม่รู้สึกหิว (ไม่อยากทานอาหาร) กัดความรู้สึกเมื่อยล้าขณะทำงาน ทำให้สามารถทำงานได้นาน และทนแดดมากขึ้น แต่จะเกิดอาการกลัวหนาวสั้นเวลาอากาศครึ้มฟ้า ครึ้มฝน ผู้เสพจะมีผิวหนังแดงเพราะเลือดไปเลี้ยงผิวหนังมากขึ้น อาการข้างเคียง ได้แก่ ปากแห้ง ปัสสาวะบ่อย เบื่ออาหาร ท้องผูก อุจจาระแข็งเป็นก้อนเล็ก ๆ นอนไม่หลับ ถ้าเสพใบกระท่อมในปริมาณมาก ๆ จะทำให้มีเหงื่อ และคลื่นไส้อาเจียน (เมากระท่อม) แต่ในบางรายเสพเพียง ๓ ใบ ก็ทำให้เมาได้ในรายที่เสพใบกระท่อมมาก ๆ หรือเป็นระยะเวลาสั้น มักจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเม็ดสีขึ้นที่บริเวณผิวหนัง ทำให้ผู้ที่รับประทานมีผิวคล้ำและเข้มขึ้น และยังพบอีกว่าเสพกระท่อมโดยไม่ได้รู้ตัว เอาก้านใบออกจากตัวใบก่อน อาจจะทำให้เกิดอาการที่เรียกว่า “ถูกท่อม” ในลำไส้ได้ เนื่องจากก้านใบ และใบของกระท่อมไม่สามารถย่อยได้ จึงตกตะกอนติดค้างอยู่ภายในลำไส้ ทำให้ขับถ่ายออกมาไม่ได้ เกิดพังผืดขึ้นมาหุ้มรัดอยู่โดยรอบก้อนกากกระท่อมนั้น ทำให้เกิดเป็นก้อนถุงขึ้นมาในลำไส้ บางรายจะมีอาการโรคจิตหวาดระแวง เห็นภาพหลอน คิดว่าคนจะมาทำร้ายตน และพูดไม่ค่อยรู้เรื่อง

* สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กองควบคุมวัตถุเสพติด, “กระท่อม (*Kratom*)”, สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔, <https://mnfda.fda.moph.go.th/narcotic/?p=6063>.

๑.๗ อาการเมื่อหยุดเสพ

- (๑) ไม่มีแรง
- (๒) ปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อและกระดูก
- (๓) แขนขากระตุก
- (๔) อ่อนเพลีย ไม่สามารถทำงานได้
- (๕) อารมณ์ซึมเศร้า
- (๖) น้ำตาไหล น้ำมูกไหล
- (๗) ก้าวร้าว
- (๘) นอนไม่หลับ
- (๙) ร่างกายมีอุณหภูมิสูงผิดปกติ
- (๑๐) ถ่ายอุจจาระเหลวมากผิดปกติ
- (๑๑) ออยากอาหารยาก
- (๑๒) อาเจียนคลื่นไส้
- (๑๓) มีอาการไอมากขึ้น
- (๑๔) ภาวะวณกระวายมากขึ้น

๑.๘ **สรรพคุณทางยา** สมัยโบราณกระท่อมเป็นพืชที่ใช้เข้าเป็นตัวยาในตำรับพวกประเภทยาแก้ท้องเสีย ในสูตรยาของหมอพื้นบ้านหรือหมอแผนโบราณ เช่น ตำรับยาประสะกระท่อม อย่างไรก็ตามไม่มีความจำเป็นต้องใช้อยานานนี้แล้ว เพราะมียาแผนปัจจุบันและแผนโบราณให้ผลเท่าเทียมหรือดีกว่า อีกทั้ง ใบกระท่อมให้ผลการออกฤทธิ์ที่อาจมีประโยชน์ทางยาได้ แต่ทำให้เสพติดและมีผลเสียต่อสุขภาพหากใช้ติดต่อกันนาน ๆ

๑.๙ **การนำไปใช้ในทางที่ผิด** ปัจจุบันใบกระท่อมมีปัญหาการแพร่ระบาดในกลุ่มวัยรุ่นและนักเรียน อาจเนื่องมาจากมีราคาถูก และทำให้เกิดอาการเคลิบเคลิ้มได้เช่นเดียวกับสารเสพติดอื่น โดยมีกนิยมนำน้ำกระท่อมดื่ม ผสมกับโค้ก ยาแก้ปวด และยาแก้ไอ หรือที่เรียกว่า ๔ x ๑๐๐

๑.๑๐ **การควบคุมตามกฎหมาย** ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่ประกาศควบคุมการใช้พืชกระท่อม โดยตราพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๔๖ ระบุห้ามปลูกและครอบครองรวมทั้งห้ามจำหน่ายและเสพใบกระท่อม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๒ กระท่อมเป็นพืชเสพติดให้โทษประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

๑.๑๑ **การควบคุมในต่างประเทศ** สหประชาชาติ (UN) ยังมิได้มีการประกาศควบคุมพืชกระท่อมในบัญชีรายชื่อยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศ แต่จาก World drug report 2013 ของสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ได้มีการขอความร่วมมือให้ประเทศสมาชิกเฝ้าระวัง และติดตามสถานการณ์ของสารออกฤทธิ์ตัวใหม่ ๆ ซึ่งมีพืชกระท่อมรวมอยู่ด้วย จากการสืบค้นข้อมูลพบว่าประเทศในยุโรป เช่น เดนมาร์ก ลัตเวีย ลิทัวเนีย โปแลนด์ โรมาเนีย สวีเดน มีการควบคุมพืชกระท่อม สาร mitragynine และ 7-hydroxymitragynine

สำหรับประเทศออสเตรเลีย ประเทศพม่า รวมถึงประเทศไทย มีการควบคุมพืชกระท่อมภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องยาเสพติด ส่วนนิวซีแลนด์ ควบคุมพืชกระท่อมและสาร mitragynine ภายใต้กฎหมาย Medicines Amendment Regulations จาก World drug report 2013 ของสำนักงานควบคุมยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ให้ข้อมูลการแพร่ระบาดของพืชกระท่อมว่า พืชกระท่อมมีการใช้อย่างแพร่หลายในประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีการรายงานการใช้ในประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งในปี ค.ศ. ๒๐๑๑ ยุโรปเริ่มการมีขายพืชกระท่อมทางอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลาย

๒. พืชกระท่อม การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ชุมชน และงานวิจัยเกี่ยวกับพืชกระท่อม เพื่อกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมของประเทศไทย^๒

๒.๑ ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา พิษวิทยา และการวิจัยในมนุษย์^๓

ปัจจุบันการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมในส่วนทดสอบฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาและพิษวิทยา ซึ่งเป็นการทดสอบฤทธิ์การรักษาโรคหรืออาการผิดปกติในร่างกายมนุษย์ รวมถึงความเป็นพิษของสารสกัดหรือสารสำคัญที่ได้จากพืชกระท่อมนั้น ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ทำในสัตว์ทดลอง โดยมีรายงานที่เกี่ยวข้องกับการออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของสารที่ได้จากพืชกระท่อมในมนุษย์จำนวนไม่มาก

๒.๒ ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาของสารสกัดจากพืชกระท่อม

มีรายงานการใช้พืชกระท่อมแบบดั้งเดิมทั้งของคนไทยและต่างประเทศในการรักษาอาการปวดกล้ามเนื้อ อาการอักเสบ อาการไอ และ อาการท้องเดิน ซึ่งเป็นการออกฤทธิ์ผ่านตัวรับชนิดโอปิออยด์ (opioid receptors, ตัวรับสารฝิ่น) พืชกระท่อมยังนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันของคนไทย และคนมาเลเซียบางคนในรูปแบบต้มน้ำดื่มหรือเคี้ยวใบสด เพื่อให้สามารถทำงานกลางแจ้งได้นานขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากพืชกระท่อมมีฤทธิ์คล้ายฝิ่น โดยฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาดังกล่าวได้มีรายงานทำการทดลองยืนยันในสัตว์ทดลองมากมาย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้มีรายงานว่าบริษัท Smith-Kline and French Laboratories ได้ทดลองในชั้นพรีคลินิกในมนุษย์ ซึ่งเป็นการทดลองเชิงคลินิกครั้งแรกที่มีการรายงานแต่ผลการทดลองพบว่าอาการไม่พึงประสงค์ (side effects) เกิดขึ้นหลายอย่าง อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีรายงานการเสียชีวิตจากการใช้พืชกระท่อมโดยลำพังทั้งในรูปแบบการต้มน้ำดื่มและการเคี้ยวใบสด

๒.๓ ฤทธิ์ระงับปวด มิตรากัยนีนออกฤทธิ์คล้ายกับสารฝิ่นที่ระบบประสาทส่วนกลางทำให้การรับรู้ ความรู้สึกเจ็บปวดลดลง และสารสำคัญอีกชนิดในใบกระท่อมคือ ๗-ไฮดรอกซีมิตรากัยนีน มีฤทธิ์ระงับปวดดีกว่ามอร์ฟีน และอาการข้างเคียงที่ทำให้เกิดอาการท้องผูกน้อยกว่าผลที่เกิดจากมอร์ฟีน นอกจากนี้ยังมีการศึกษาในหนูทดลองที่พบว่ากระท่อมมีฤทธิ์คล้ายยารักษาอาการซึมเศร้า

^๒ สถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด, สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม, เอกสารวิชาการ พืชกระท่อม : การใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ชุมชน และงานวิจัยเกี่ยวกับพืชกระท่อม เพื่อกำหนดนโยบายการแก้ไขปัญหาพืชกระท่อมของประเทศไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๒, (บริษัท ทริโอ แอดเวอร์ไทซิง แอนด์ มีเดีย จำกัด), สืบค้นเมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๔, https://ockt.dtam.moph.go.th/images/Book_Kratom_2019_--_final__aw.pdf.

^๓ เฟื่องอ้าง, บทที่ ๕ น. ๖๑-๖๓.

๒.๔ ผลต่อระบบทางเดินอาหาร มิตรากัยนีนลดการหดตัวของลำไส้เล็กส่วนต้น (ileum) โดยมีความแรงน้อยกว่ามอร์ฟิน ๑๐ เท่า สารสกัดใบกระท่อมลดอัตราการเคลื่อนที่ของอาหารในลำไส้เล็ก โดยเฉพาะจะชัดเจนเมื่อให้ยาแบบครั้งเดียว แต่เมื่อให้สารสกัดใบกระท่อมเป็นระยะเวลานาน ๑๕-๓๐ วัน พบว่าจะไม่ลดอัตราการเคลื่อนที่ของอาหารในลำไส้เล็ก แสดงว่าเมื่อมีการให้สารสกัดใบกระท่อมเป็นระยะเวลานาน ระบบทางเดินอาหารจะมีการปรับตัวหรืออาจเกิดภาวะทนยา (tolerance) และสารสกัดใบกระท่อมไม่ใช้รักษาอาการท้องเสียได้ดีใกล้เคียงกับยามาตรฐาน

๒.๕ ผลต่อความอยากอาหาร การให้สารสกัดจากใบกระท่อมจะลดปริมาณอาหารและน้ำที่บริโภค เมื่อใช้เป็นเวลานานพบว่าน้ำหนักตัวลดลง

๒.๖ ผลต่อระดับน้ำตาลในเลือด สารสกัดน้ำ สารสกัดเมทานอลจากใบกระท่อม สารสกัดอัลคาลอยด์ในใบกระท่อม รวมถึงมิตรากัยนีนเพิ่มอัตราการนำกลูโคสเข้าสู่เซลล์กล้ามเนื้อ ซึ่งตรงกับตำรับแพทย์พื้นบ้านที่ใช้ใบกระท่อมรักษาโรคเบาหวาน

๒.๗ ผลต่อกล้ามเนื้อลาย ทั้งสารสกัดจากใบกระท่อมและมิตรากัยนีนทำให้กล้ามเนื้อลายคลายตัว ซึ่งอาจทำให้ลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

นอกจากนี้ยังมีรายงานเกี่ยวกับการใช้พืชกระท่อม เพื่อทดแทนการเสพติดฝิ่นและมอร์ฟิน ทั้งในคนไทยและมาเลเซีย จากรายงานของ Tanguay ได้มีการใช้กระท่อม เพื่อทดแทนการเสพติดเฮโรอีนในคนไทย ๒ ราย เนื่องจากใช้เมทาโดนทดแทนแล้วไม่ได้ผล ๑ ราย และไม่สามารถเข้าถึงเมทาโดน ๑ ราย พบว่าผู้ใช้ทั้ง ๒ ราย มีความพึงพอใจกับการใช้กระท่อมทดแทนเฮโรอีน และมีรายงานอีกฉบับเป็นของประเทศมาเลเซีย ซึ่งใช้พืชกระท่อมในการรักษาอาการถอนยาของผู้ที่เคยเสพติดกัญชาและเฮโรอีน จำนวน ๑๓๖ ราย พบว่า ร้อยละ ๘๔ ของผู้ใช้ทั้งหมดสามารถรักษาอาการถอนยาจากกัญชาและเฮโรอีน ผลข้างเคียงที่พบได้แก่ น้ำหนักลด และท้องผูก

เมื่อผู้เสพติดต้องการจะหยุดการใช้สารฝิ่น เฮโรอีน หรือ มอร์ฟิน จะทำให้เกิดอาการถอนยา (withdrawal symptoms) ซึ่งอาการถอนยาของผู้เสพติดสารเสพติดประเภทฝิ่นและมอร์ฟิน มีอาการกระสับกระส่าย อารมณ์หงุดหงิดฉุนเฉียว ขนลุก คลื่นไส้ อาเจียน หาว แต่นอนไม่หลับ ปวดกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อกระตุก น้ำตาไหล น้ำมูกไหล เหงื่อออก ปวดท้อง ท้องเสีย ทำให้ผู้เสพติดไม่สามารถทนต่อการหยุดเสพสารเสพติดได้ ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะใช้พืชกระท่อมซึ่งออกฤทธิ์ผ่านตัวรับโอปิออยด์เหมือนกับสารสกัดจากฝิ่นหรือมอร์ฟินมาใช้ทดแทนการเสพติดสารฝิ่น เฮโรอีน มอร์ฟิน หรือยาแก้ปวดกลุ่มสารฝิ่น เพื่อลดอาการถอนยาที่เกิดขึ้นในขณะหยุดการเสพ ยังมีรายงานการทดลองของ Matsumoto และคณะ ทำการทดลองในหลอดทดลอง (in vitro) พบว่าสารสำคัญที่สกัดได้จากพืชกระท่อมที่ชื่อมิตรากัยนีน (mitragynine) เป็นสารกลุ่มแอลคาลอยด์พบได้ในสารสกัดจากพืชกระท่อมประมาณร้อยละ ๖๐ ถึงร้อยละ ๖๕ สามารถกระตุ้นตัวรับอะดรีนาลิจซินิกชนิดแอลฟา-๒ (α -2 adrenergic receptor) ซึ่งสารหรือยาที่ออกฤทธิ์ผ่านตัวรับชนิดนี้สามารถใช้ในการรักษาอาการถอนยาของสารฝิ่น มอร์ฟิน ยากลุ่ม benzodiazepine (ยากล่อมประสาทและยานอนหลับ) และเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้ เช่น ยาเด็กซ์เมเดโทมิดีน (dexmedetomidine) ยาดังกล่าวมีความจำเพาะต่ออะดรีนาลิจซินิกชนิดแอลฟา-๒ สูงมากถึง ๑,๖๒๐ เท่าเมื่อเทียบกับอะดรีนาลิจซินิกชนิดแอลฟา-๑ ซึ่งการกระตุ้นตัวรับดังกล่าวในระบบสมองส่วนกลางจะส่งผลให้เกิดการสงบประสาท (sedation) และลดอาการปวดต่าง ๆ

๓. การใช้พืชกระท่อมแบบพื้นบ้าน^๔

ในปัจจุบัน ผู้ใช้มักเป็นผู้ใหญ่วัยแรงงานอายุ ๔๕ ปีขึ้นไป ใช้เพื่อการทำงานหรือใช้ตามวัฒนธรรมท้องถิ่น นิยมใช้โดยการเคี้ยวใบสดมากกว่า ผู้ใช้ส่วนใหญ่มักจะใช้กระท่อมในช่วงเช้า ช่วงบ่าย หรือเวลาที่เหนื่อยจากการทำงาน และก่อนนอน บางคนใช้เพียงวันละ ๑ ครั้ง บางคนเคี้ยวทุก ๆ ๑ หรือ ๒ ถึง ๓ ชั่วโมงต่อคำ บางคนต้องเคี้ยวทั้งวันทั้งคืน โดยปริมาณในการใช้แต่ละครั้งนั้นขึ้นอยู่กับขนาดของใบกระท่อมด้วย เช่น ถ้าใบใหญ่ก็ใช้ประมาณครึ่งใบ ถ้าใบเล็กก็ประมาณ ๑ ถึง ๒ ใบ บางคนใช้ ๒ ถึง ๔ ใบ และส่วนใหญ่ใช้กระท่อมร่วมกับ กาแฟ ชา โอวัลติน เครื่องดื่มชูกำลัง น้ำเปล่า และสูบบุหรี่จากมวนยาสูบ

ผู้ที่ใช้ใบกระท่อมส่วนใหญ่บอกว่ากินกระท่อมเพื่อทำงาน เพื่อสังสรรค์ และกินเพื่อรักษาโรค นอกจากนี้ผู้ใช้กระท่อมส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อกระท่อมทั้งในด้านสุขภาพ การทำงาน และสังคม

กระท่อมเป็นพืชเขตร้อน ขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยเฉพาะในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น ผู้ใช้กระท่อมประจำนิยมแอบปลูกไว้หลังบ้าน ๑ ถึง ๒ ต้น ในสวนยางพารา สวนปาล์ม และสวนผลไม้ ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคพบว่า มีพืชกระท่อม ๒ ชนิด ที่ชาวบ้านนิยมใช้ ได้แก่ กระท่อมก้านแดง และกระท่อมก้านเขียว ในสมัยก่อนชาวบ้านนิยมใช้กระท่อมก้านแดง ในช่วงหลังมีการปราบปรามและตัดทำลายต้นกระท่อม กระท่อมก้านแดงเริ่มหายาก ปัจจุบันชาวบ้านจึงนิยมใช้กระท่อมก้านเขียว มากกว่ากระท่อมก้านแดง ผู้ใช้กระท่อมให้ข้อมูลว่ากระท่อมก้านแดงมีรสชาติขมกว่ากระท่อมก้านเขียว และออกฤทธิ์ได้นานกว่า ๓๐ นาที ออกฤทธิ์เร็วกว่าภายใน ๘ นาทีก็ออกฤทธิ์ ถ้าเคี้ยวกระท่อมก้านเขียว ประมาณ ๑๕ นาที ถึงจะออกฤทธิ์

ในอดีตกระท่อมสามารถซื้อได้ทั่วไปในตลาดสดในชุมชน ปัจจุบันนี้กระท่อมค่อนข้างหายาก และไม่สามารถขายในตลาดได้เพราะคนขายเสี่ยงต่อการถูกจับ ในความเป็นจริงคนที่ใช้กระท่อมเป็นประจำยังสามารถหาซื้อกระท่อมได้จากร้านน้ำชาในหมู่บ้าน ร้านผลไม้ข้างทางที่ลักลอบขาย ให้คนขับรถสิบล้อ รถพ่วง ผู้ใช้แรงงาน หรือซื้อจากบ้านที่แอบปลูก ซึ่งผู้ซื้อและผู้ขายจะรู้กัน แต่ราคาในปัจจุบันค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับสมัยก่อน ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ราคาประมาณ ๒๕ บาท ถึง ๔๐ บาท ต่อ ๑ กำ (จำนวน ๔๐ ใบ ถึง ๕๐ ใบ) ปัจจุบันราคา ๕๐ บาท ถึง ๒๐๐ บาท ราคาแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ พื้นที่ไหนตำรวจเข้มงวดกระท่อมก็จะมีราคาแพงมาก สถานที่ที่นิยมใช้กระท่อมนอกจากที่บ้านของตัวเองและของเพื่อนบ้านแล้ว ชาวบ้านมักนิยมไปนั่งที่ร้านน้ำชาในหมู่บ้านตอนเช้า ก่อนไปทำงาน และพกพาใส่กระเป๋ากลับไปไว้ใช้ช่วงเวลาทำงาน ใช้ที่สนามวู้ช สนามไก่ชน ในวันเสาร์ และอาทิตย์ เมื่อก่อนเจ้าของสนามจะจัดเตรียมไว้ให้บริการ แต่ปัจจุบันนี้หายาก ส่วนใหญ่ก็จะพกพามาเอง

๓.๑ ใช้เพื่อการทำงาน

กระท่อมช่วยเพิ่มกำลังในการทำงาน ชาวบ้านส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษายังคงมีอาชีพเกษตรกรรม เกษตรกรส่วนใหญ่ มักทำงานหนักตั้งแต่รุ่งเช้าจนกระทั่งพระอาทิตย์ตกดิน และต้องทำงานกลางแดดตลอดทั้งวัน โดยทั่วไปชาวบ้านมักใช้กระท่อมในช่วงเวลากลางวัน เพื่อช่วยในการทำงาน และตอนเย็นสำหรับการสังสรรค์ หลังจากที่ผู้ใช้เคี้ยวใบกระท่อมแล้ว ก็จะมีเรี่ยวแรงเพิ่มขึ้นในการทำงาน ทนต่อสภาพอากาศที่ร้อนได้ตลอดวัน หากเป็นชาวสวนยางหรือคนขับรถสิบล้อก็มักใช้ในเวลากลางคืน นอกจากจะช่วยให้มีแรงแล้ว ยังสดชื่น กระปรี้กระเปร่าและไม่ง่วง

^๔ เพิ่งอ้าง, บทที่ ๗, น. ๗๙-๘๕.

๓.๒ ใช้เพื่อรักษาโรค

ชาวบ้านในพื้นที่ใช้เป็นยารักษาโรคเบาหวาน อย่างไรก็ตามยังไม่มีผลการวิจัยในมนุษย์ว่ากระท่อมสามารถลดน้ำตาลได้จริงหรือไม่ หากใช้ร่วมกับยาแผนปัจจุบันในระยะยาวจะมีผลต่ออวัยวะภายในอย่างไรบ้างโดยเฉพาะตับ จากการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเบาหวานเบื้องต้นพบว่าส่วนใหญ่ที่ใช้กระท่อมรักษาเบาหวานค่อนข้างพอใจกับผลที่ได้รับ เนื่องจากน้ำตาลลดลงอย่างเห็นได้ชัด และพบว่า จำนวน ๒ รายที่เป็นเบาหวานจากพันธุกรรมที่มีประวัติพ่อหรือแม่เป็นเบาหวานมาก่อน แม้จะกินกระท่อมแต่ก็ยังเป็นเบาหวาน

กระท่อมเป็นพืชสมุนไพรที่มีคุณสมบัติเทียบเท่ากับยาแผนปัจจุบัน ความรู้จากผู้เฒ่าผู้แก่ได้ถ่ายทอดสู่ลูกหลานรุ่นต่อรุ่นในการใช้ใบกระท่อมรักษาโรค ได้แก่ อาการไอเรื้อรัง ท้องเสีย แก้วปวดเมื่อย ปวดท้อง แผลอักเสบ แก้ไข้ โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง มะเร็ง ผู้ใช้บางคนบอกว่าเคยมีอาการปวดท้อง ปวดนานหลายวัน กินยาที่สถานพยาบาลให้มาจนหมดอาการปวดท้องก็ไม่ทุเลาลง เคยได้ยินคนแก่ในหมู่บ้านบอกว่ากระท่อมช่วยลดอาการปวดได้ เวลาเข้าป่าไปหาของป่าแล้วถูกมีดบาดมือหรือกิ่งไม้ข่วนเป็นแผลเลือดไหล ก็จะหาใบกระท่อมมาเคี้ยว และเอามาใส่แผลให้เลือดหยุดไหลและบรรเทาอาการปวด เขาจึงลองเคี้ยวใบกระท่อมดู ปรากฏว่าอาการปวดท้องทุเลาลง จากนั้นมาก็หยุดกินยาจากสถานพยาบาลแล้วหันมาใช้ใบกระท่อมแทนวันละ ๓ ใบ จำนวน ๓ มื้อ เพียงไม่กี่วันอาการปวดท้องเรื้อรังก็หาย ผู้ใช้พืชกระท่อมในการรักษาโรคมักจะกินเกลือหรือน้ำตาลลงไปพร้อมกับเคี้ยวใบกระท่อมด้วย เพื่อลดความขม เนื่องจากใบกระท่อม เคี้ยวกลืนน้ำแล้วคายกากทิ้ง บางคนก็กลืนเข้าไปทั้งหมด

พืชกระท่อมนอกจากเป็นยาสมุนไพรสำหรับชาวบ้านแล้ว ยังเป็นยาสมุนไพรสำหรับสัตว์เลี้ยงด้วย เช่น วัว ควาย และ หมู เมื่อสัตว์เลี้ยงท้องเสีย เจ้าของจะเก็บใบกระท่อมมาผสมกับอาหารให้กิน ผสมให้กินประมาณ ๒ มื้อ ถึง ๓ มื้อ อาการก็ดีขึ้นช่วยประหยัดเงินในการไปหาซื้อยามารักษา

๓.๓ ใช้เพื่อทดแทนสารเสพติด

แม้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ยังมีไม่มากพอที่จะสรุปได้ว่า กระท่อมสามารถใช้เป็นยารักษาผู้ที่ติดยาบ้า เฮโรอีน หรือสารเสพติดตัวอื่นได้หรือไม่ มีเพียงข้อมูลรายงานว่าผู้ที่เคยใช้ สุรา ยาบ้า เฮโรอีน เมื่อเปลี่ยนมาใช้กระท่อม ทำให้เลิกสารเหล่านี้ได้ ผู้ที่เคยใช้เฮโรอีน เมื่อมีอาการขาดยาหรือผู้ที่อยู่ในช่วงกำลังจะเลิก เมื่อใช้กระท่อมทดแทนสามารถลดอาการถอนยาหรือเสียนยาเมื่อไม่มีเฮโรอีนใช้ ผู้ที่มีประวัติการติดเหล้า เมื่อใช้พืชกระท่อมทดแทน ทำให้ลดอาการเสียนเหล้าลงและลดอาการอยากดื่ม และสามารถเลิกดื่มเหล้าได้

ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแถบยุโรป พืชกระท่อมไม่ได้จัดเป็นสารเสพติดที่ผิดกฎหมาย ดังนั้น จึงมีการซื้อขายพืชกระท่อมผ่านทางอินเทอร์เน็ต และยังพบมีการขายในประเทศญี่ปุ่นมีรายงานการใช้พืชกระท่อมเพื่อใช้ทดแทนการติดฝิ่น ใช้เพื่อป้องกันอาการถอนยาจากแอลกอฮอล์ หรือเพื่อผ่อนคลายลดความวิตกกังวล และบรรเทาปวด

ผู้ใช้พีซกระท่อมส่วนใหญ่บอกว่าการใช้พีซกระท่อมนั้นนอกจากจะมีผลเสียต่อสุขภาพน้อยกว่าสารเสพติดชนิดอื่นแล้ว คนในชุมชนยังยอมรับการใช้พีซกระท่อม คนที่ใช้พีซกระท่อมดีกว่าคนที่ดื่มเหล้าหรือสูบบุหรี่ ไม่เคยไปประรานใคร ไม่เคยไปทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายใคร คนที่กินกระท่อมเป็นคนขยันทำงานหนัก ต่างกับคนที่สูบกัญชามักจะขี้เกียจ

นอกจากนี้ คนในชุมชนนิยมนำพีซกระท่อมมาเป็นของขวัญที่มาจากเพื่อน เมื่อสมัยก่อนเวลามีแขกมาเยี่ยมที่บ้านจะมีน้ำ และตะกร้าหมากหรือเขียนหมากมารับรอง ในเขียนหมากจัดวางด้วยหมาก พลุ ปูน มีด กรรไกรหนีบหมาก และใบกระท่อมสด จากคำบอกเล่าของชาวบ้าน “ผู้หญิงกินหมาก ส่วนผู้ชายกินท่อม” มาถึงยุคปัจจุบันยังมีให้เห็นบ้าง แต่บางบ้านไม่นำใบกระท่อมมาวางในเขียนหมาก จะแยกออกไปวางไว้ในชุดของเครื่องชงชาและกาแฟ เนื่องจากปัจจุบันคนนิยมดื่มชาและกาแฟกันมากขึ้น โดยเฉพาะในเพศชาย และเมื่อใช้ใบกระท่อมร่วมด้วยถือว่าเป็นของขวัญชิ้นเยี่ยมที่ได้รับความนิยมในชนบท

ปัจจุบันในบางพื้นที่ ผู้หญิงนิยมเคี้ยวกระท่อมเพื่อการทำงานและรักษาโรค โดยที่ผู้ชายส่วนใหญ่ก็ให้การยอมรับ และไม่ได้นี้กรังเกียจ วัฒนธรรมการใช้สารเสพติดของสาวชาวใต้ โดยเฉพาะการดื่มเหล้าและสูบบุหรี่ ผู้ชายและคนทั่วไปจะมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี การที่ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงมาเป็นคู่ชีวิต เรื่องนี้ถือเป็นปัจจัยแรกที่ผู้ชายจะให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ

ผู้ใช้กระท่อมมักบอกว่ามีความสุขทุกครั้งที่ได้ใช้ หลังจากเคี้ยวใบกระท่อมพวกเขาารู้สึกมีชีวิตชีวาขึ้นมา สดชื่น กระปรี้กระเปร่า และอยากทำงาน บางคนบอกว่าเขารู้สึกแข็งแรงและสุขภาพดี เพราะเคี้ยวใบกระท่อมแล้วหวน (ดื่ม) น้ำอุ่นตาม บางก็บอกว่ารู้สึกอารมณ์ดี ไม่เครียด ในตอนเย็นหลังจากเลิกงานแล้ว หรือช่วงสาย ๆ หลังจากขายน้ำยาพาราเซตมอลแล้ว ผู้ใช้กระท่อมมักไปนั่งรวมตัวกันบ้านหลังใดหลังหนึ่งคล้ายกับสมาคมของหมู่บ้านเป็นที่สังสรรค์ของคนในชุมชน มักจะพูดคุยทั้งเรื่องสุขและทุกข์ ปรีกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นต่าง ๆ ทั้งเรื่องการทำงาน เรื่องครอบครัว เรื่องการเมือง หรือขอความช่วยเหลือกันในเรื่องต่าง ๆ ในระหว่างที่พูดคุยก็จะเคี้ยวใบกระท่อม ร่วมกับจิบกาแฟหรือชาไปด้วย มิตรภาพของผู้ใช้พีซกระท่อมนั้นเหนียวแน่น ยาวนานกว่ามิตรภาพของกลุ่มที่ดื่มเหล้า เพราะเหล้ามักทำลายมิตรภาพ กลุ่มที่กินกระท่อมไม่เคยนั่งคุยกันหรือสังสรรค์กันถึงเที่ยงคืนอย่างน้อยไม่เกิน ๓ ทุ่ม ก็แยกย้ายกันไปพักผ่อน เพราะตอนเช้าต้องตื่นเช้าเพื่อไปทำงาน ผิดกับกลุ่มที่กินเหล้าอีกทั้งคนที่กินกระท่อมมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าคนที่กินเหล้า ไม่เคยมีสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุ ทะเลาะวิวาท หรือทำร้ายร่างกาย มิตรภาพและความสามัคคีในหมู่เพื่อนเป็นส่วนสำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง

๔. ผลกระทบต่อสุขภาพในผู้ใช้พีซกระท่อมแบบพื้นบ้าน^๕

แม้ว่าผู้ใช้กระท่อมจะเห็นประโยชน์จากการใช้ แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าผลกระทบที่เกิดจากการใช้กระท่อมก็มีเช่นเดียวกัน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ใช้และแบบแผนการใช้ ซึ่งเห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างกลุ่มที่ใช้พีซกระท่อมเป็นประจำและกลุ่มที่ใช้แบบครั้งคราว

^๕ เพิ่งอ้าง, บทที่ ๘, น. ๙๗-๑๐๙.

๔.๑ ทำไมจึงบอกว่าพิษกระท่อมเป็นสารเสพติด

ผู้ใช้พิษกระท่อมมีพฤติกรรมการใช้ และอาการที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์สากลในการวินิจฉัยภาวะติดสารเสพติด

๑) มีความต้องการใช้อย่างรุนแรง เวลาไปไหนต้องพกพากระท่อมไปด้วย ถ้าไม่มีกระท่อมไม่ยอมไปไหนเลยและทำงานไม่ได้ กังวลใจเสมอว่าจะหากระท่อมจากที่ไหนมาใช้

๒) ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมการใช้ เคยพยายามเลิกใช้กระท่อมแต่ไม่สำเร็จ ควบคุมตัวเองยากมากที่จะไม่ใช้กระท่อม

๓) เมื่อลดปริมาณหรือหยุดใช้มีอาการถอนยา (withdrawal)

๔) มีอาการทนต่อฤทธิ์ของพิษกระท่อม (tolerance) ทำให้ต้องใช้ในปริมาณมากขึ้น จึงได้ฤทธิ์เท่าเดิม

๕) มีความหมกมุ่นกับการใช้กระท่อม ต้องหากระท่อมมาเคี้ยวให้ได้ทุกวัน บางคนต้องมีการกระท่อมอยู่ในปากตลอดเวลา

๔.๒ ติดกระท่อม

ผู้ใช้กระท่อมเป็นประจำและใช้มานานกว่า ๑๐ ปี ส่วนใหญ่ยอมรับว่าพวกเขา “ติดกระท่อม” และต้องใช้กระท่อมทุกวัน มีความต้องการที่จะใช้มาก บางคนบอกว่าคิดถึงกระท่อมเป็นครั้งแรกหลังจากตื่นนอน ปัจจุบันกระท่อมเริ่มหายากขึ้น พวกเขาต้องเสียเวลาไปหากระท่อมมาใช้ หลายคนพยายามที่จะเลิกแต่เลิกไม่ได้ เพราะวันไหนที่ไม่ได้ใช้จะมีอาการขาดกระท่อมเกิดขึ้น ผู้ใช้ส่วนใหญ่พยายามที่จะลดปริมาณการใช้กระท่อมลงเนื่องจากปัจจุบันกระท่อมเริ่มขาดแคลนหายากมากขึ้น แม้พวกเขาจะตระหนักว่ากระท่อมเป็นพิษเสพติด แต่พวกเขาก็ยังคงใช้ทุกวันเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ขาดไม่ได้

๔.๓ อาการขาดพิษกระท่อมเป็นอย่างไร

ผู้ใช้กระท่อมเป็นประจำ เมื่อหยุดใช้จะมีอาการซึ่งจำแนกได้ เป็น ๔ หมวด ได้แก่

๑) มีความอยากใช้อย่างรุนแรง และเหนื่อยล้าอ่อนเพลีย ไม่มีเรี่ยวแรงทำงาน

๒) ปวดกล้ามเนื้อ ปวดกระดูก เจ็บในข้อ ปวดหลัง กล้ามเนื้อกระตุก (ทก) นอนไม่หลับ ซึ่งเป็นอาการที่ทรมานมาก และทำให้ผู้ที่พยายามจะเลิกใช้กระท่อมทนไม่ไหว และกลับมาใช้กระท่อมต่อ

๓) โหม่ง่าย อารมณ์เสียบ่อย เครียด วิตกกังวล หงุดหงิด ไม่สบายใจ กระวนกระวายใจ ซึมเศร้า

๔) อาการทางระบบประสาทอัตโนมัติ ครั่นเนื้อครั่นตัว หนาวสั่น เหมือนจะเป็นไข้ ง่วง หาวน้ำมูกน้ำตาไหล น้ำลายเหนียว เบื่ออาหาร ท้องเสีย

ผู้ที่ติดกระท่อมอย่างรุนแรง คือกลุ่มที่ต้องเคี้ยวใบกระท่อมเกือบทุกชั่วโมง หรือต้องมีใบกระท่อมอยู่ในปากตลอดเวลา ในวันที่ไม่ได้เคี้ยวใบกระท่อม จะมีอาการท้องเสียในตอนเช้า บางรายถ่ายทั้งวัน มีกลิ่นเหม็นเขียวใบกระท่อม กินยาแก้ท้องเสียก็ไม่หายต้องกลับมาเคี้ยวใบกระท่อมอาการจึงจะทุเลาลง คลื่นไส้ พะอืดพะอม บางรายถึงขั้นอาเจียนในตอนเช้าเหมือนคนแพ้ท้อง ในรายที่เลิกกระท่อมได้นั้น พบว่าอาการดังกล่าวจะเกิดขึ้นประมาณ ๒ อาทิตย์ถึง ๑ เดือน และต้องกินยาแก้ปวดทุกวัน และที่สำคัญต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง ในกลุ่มนี้น้อยคนที่สามารถเลิกกระท่อมได้ โดยที่ไม่ใช้สารเสพติดชนิดอื่น ๆ มาทดแทน เช่น ต้มเหล้า ยาตองเหล้า หรือ เบียร์ ส่วนใหญ่มักพบว่า คนที่เลิกกระท่อมจะหันมาดื่มเหล้าแทน

โดยให้เหตุผลว่า เหล้าหาง่าย กระท่อมหายาก อีกทั้งเหล้าเป็นสารเสพติดถูกกฎหมาย แถมยังช่วยเพิ่มภาษีให้กับประเทศชาติด้วย และที่สำคัญคนที่เลิกกระท่อมนั้นในช่วงแรกจะมีอาการนอนไม่หลับหรือ “นอนตาแห้ง” ซึ่งมีผลต่อการทำงาน ไม่สามารถทำงานได้ หรือทำได้ไม่เต็มแรงเหมือนเมื่อก่อน เมื่อคนเหล่านี้ต้องพึ่งสุราทุกเย็น เราจึงมักพบว่าในหมู่บ้านใดก็ตามที่มีการปราบปรามกระท่อม หรือทำลายกระท่อมทั้งหมู่บ้าน จำนวนผู้บริโภคแอลกอฮอล์ก็จะเพิ่มมากขึ้น

๔.๖ อาการเมากระท่อม

ผู้ที่ใช้ใบกระท่อมส่วนใหญ่เคยมีอาการเมากระท่อมเมื่อใช้กระท่อมเป็นครั้งแรกหรือเคี้ยวใบกระท่อมในปริมาณที่มากติดต่อกัน เมื่อกินกระท่อมขณะที่ท้องว่าง หรือใช้กระท่อมชนิดที่เมาซึ่งกระท่อมที่กินได้มี ๒ ชนิด ได้แก่ กระท่อมก้านเขียว และกระท่อมก้านแดง กระท่อมก้านแดงมีรสชาติขมกว่ากระท่อมก้านเขียว และมีฤทธิ์ยาวนานกว่าประมาณ ๓๐ นาที เมื่อใช้ในปริมาณที่เท่ากัน ในปัจจุบันพบว่ากระท่อมก้านเขียวมีจำนวนมากกว่ากระท่อมก้านแดง อีกทั้งเป็นที่นิยมมากกว่าก้านแดง เพราะมีรสชาติที่ขมน้อยกว่าก้านแดง ส่วนกระท่อมที่ไม่สามารถกินได้ คือกระท่อมนา และกระท่อมขี้หมู

อาการเมากระท่อมได้แก่ แขนขาอ่อนแรง เดินไม่ไหว หน้าแดงชาและตึง หูร้อน อื้อ และชาวง่วง ซึม ลึนชา ตาตาย พร่ามัว มึนหัว ปวดหัว อ่อนเพลีย คลื่นไส้ อยากอาเจียน แต่ไม่อาเจียนพะอืดพะอม หรือบางคนอาการหนักถึงขั้นเวียนหัวและอาเจียน มือสั่น ตัวสั่น แน่นหน้าอก ปวดปัสสาวะ อุจจาระแต่ไม่ถ่าย ร้อนไปทั้งตัว เหงื่อออก อาการเหล่านี้จะหายไปเองภายใน ๕ ถึง ๑๐ นาที บางคนมีอาการเมามากต้องนอนพักทั้งวัน ส่วนใหญ่ผู้ใช้จะมีวิธีการรักษาอาการดังกล่าวด้วยตนเอง เช่น นิ่งหรือนอนพัก หรือไปทำงานให้เหงื่อออก หรือไปอาบน้ำเย็น กินน้ำเย็น กินผลไม้เปรี้ยว กินข้าว อาการดังกล่าวก็จะหายไปเอง

๔.๗ ผลกระทบต่อสุขภาพ

ท้องผูก อาการท้องผูกมักเกิดในกลุ่มผู้ใช้ที่เคี้ยวกระท่อมแล้วไม่คายกากทิ้ง กลืนเข้าไปทั้งหมด บางคนเชื่อว่าถ้าเคี้ยวกระท่อมแล้วกลืนเข้าไปทั้งกาก ฤทธิ์ของกระท่อมจะอยู่ได้นานกว่าคายกากทิ้ง เช่น ถ้าคายกากทิ้งฤทธิ์ของกระท่อมจะอยู่ได้ประมาณ ๓๐ นาที ถ้ากลืนเข้าไปทั้งกากฤทธิ์ของกระท่อมจะอยู่ได้ประมาณ ๑ ชั่วโมง กากของกระท่อมทำให้ท้องผูก แต่โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ใช้กระท่อมจะรู้วิธีการใช้กระท่อมอย่างปลอดภัย ส่วนใหญ่เคี้ยวแล้วคายกากทิ้ง จากนั้นก็ดื่มน้ำตามมาก ๆ

ผอม ผู้ใช้กระท่อมส่วนใหญ่จะผอม เนื่องจากกินอาหารวันละ ๑ มื้อ ถึง ๒ มื้อ พวกเขาบอกว่าเมื่อใช้กระท่อมแล้วจะไม่รู้สึกหิวหรืออยากกินข้าว บางรายที่ใช้กระท่อมมานาน และใช้ในปริมาณมากจะมีอาการเบื่ออาหาร ต่างกับกลุ่มผู้ใช้กระท่อมเป็นครั้งคราวที่บอกว่าหลังจากที่เคี้ยวกระท่อมแล้วช่วยให้เขาทำงานได้มากขึ้น เมื่อเหนื่อยก็จะหิวและกินได้มาก

สุขภาพในช่องปาก ผู้ที่ใช้กระท่อมเป็นเวลานานและเคี้ยวกระท่อมเรื่อย ๆ เกือบตลอดทั้งวันโดยไม่เอาก้านใบทิ้ง เศษก้านที่แข็งอาจทิ่มเหงือกและเจ็บได้ บางรายที่ใช้กระท่อมจำนวนมากต่อวัน กลืนตัวและกลืนปากจะคล้ายกับกลืนใบกระท่อม เป็นกลืนเหม็นเขียวของใบกระท่อม อย่างไรก็ตามผู้ใช้ไม่ได้คิดว่านี่คือปัญหาสำหรับพวกเขา แม้ว่าบางครั้งจะมีอาการปวดฟัน เสียวฟัน หรือการรับรู้รสชาติของอาหารไม่ดี ในทางตรงกันข้ามพวกเขาบอกว่าการเคี้ยวกระท่อมสามารถช่วยป้องกันฟันผุได้

กล้ามเนื้อ อาการกล้ามเนื้อมักเกิดกับผู้ใช้พีชกระท่อมเป็นเวลานาน และใช้ในปริมาณมาก ผู้ใช้กระท่อมเล่าว่าเมื่อไรก็ตามที่ฝนตกเขาจะรู้สึกหนาวเย็นเข้ากระดูก ปวดกล้ามเนื้อ ปวดข้อเข่า ขา ไอ น้ำมูกไหล และมีอาการหนาวสั่น วันที่มีฝนตกบางรายไม่ออกไปทำงาน นั่งห่มผ้าอยู่บ้าน เคี้ยวกระท่อม แล้วดื่มน้ำอุ่น บางครั้งฤดูฝนก็เป็นอุปสรรคสำหรับผู้ใช้กระท่อมที่เป็นชาวนา ชาวนสวน หรือคนที่ต้องทำงานกลางแจ้ง แต่บางคนเชื่อว่าอาการดังกล่าวขึ้นอยู่กับความแข็งแรงและสุขภาพของผู้ใช้ด้วย เพราะไม่ใช่ทุกคนที่ใช้กระท่อมจะมีอาการกล้ามเนื้อ

เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ เคี้ยวกระท่อมแล้วทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ยังคงเป็นประเด็นที่บอกไม่ได้ว่าแท้จริงแล้วเป็นอย่างไร บ้างก็บอกว่ากระท่อมช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ บ้างก็บอกว่าหากใช้พีชกระท่อมนาน ๆ จะทำให้เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ แต่ผู้ใช้ส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าสมรรถภาพทางเพศของแต่ละบุคคลนั้นไม่ได้เกี่ยวกับการใช้พีชกระท่อมเลย แต่ขึ้นอยู่กับสุขภาพของแต่ละคน อายุ และการใช้พีชกระท่อมร่วมกับสารชนิดอื่น เช่น คาเฟอีน และบุหรี่ ผู้ใช้กระท่อมบางรายบอกว่าเพื่อนเห็นด้วยว่าการใช้กระท่อมในระยะ ๑๐ ปีแรกจะช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางเพศ แต่หลังจากนั้นจะเสื่อมลง

เลือดข้น ผู้ใช้กระท่อมจำนวนหนึ่งให้ข้อมูลว่า เมื่อกินกระท่อมไปนาน ๆ จะมีอาการเลือดข้น ตัวซีด ดังนั้นเมื่อใช้กระท่อมเพื่อการทำงานในตอนเช้าแล้ว ช่วงเย็นจึงต้องดื่มน้ำเพื่อไปฆ่ากระท่อมให้เลือดสูบฉีด เลือดจะไม่ข้น แต่ผู้ใช้กระท่อมอีกส่วนหนึ่งบอกว่า มันเป็นความเชื่อที่ผิด หรือเป็นข้ออ้างของคนที่จะดื่มเหล้า คนเมาคนแก่ที่กินกระท่อมกันมาแต่ดั้งเดิม ก็ไม่เห็นใครกินเหล้าเพื่อฆ่ากระท่อม หรือได้ข่าวว่าเจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคเลือด

ผิวคล้ำ ผู้วิจัยพบว่าผู้ใช้กระท่อมส่วนใหญ่โดยเฉพาะกลุ่มที่ใช้เป็นประจำผิวจะดำเกรียม ซึ่งอาจเกิดจากการทำงานภายใต้แสงแดดที่ร้อนระอุเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามผู้ชายโดยเฉพาะชาวนา ชาวนสวนในชนบทไม่ได้กังวลถึงรูปลักษณ์ภายนอกของตนอยู่แล้ว ดังนั้นจะคล้ำ จะดำเกรียม หรือดำจนเขียว เขาก็ไม่ได้กังวลอะไร อีกทั้งยังไม่เคยพบรายงานการเจ็บป่วยเกี่ยวกับโรคมะเร็งผิวหนังในผู้ใช้พีชกระท่อม กลุ่มตัวอย่างบางรายบอกว่าผู้ใช้กระท่อมที่ไม่ชอบคายกากกระท่อมทิ้งไปหน้าของเขาจะเป็นสีดำจนขึ้นเขียว อีกทั้งผู้ใช้กระท่อมเป็นประจำจะมีใบหน้าที่ดูแก่ก่อนวัย หน้าดำมีกระและริ้วรอย เพราะกลุ่มนี้มักทำงานเกินกำลังเป็นเวลานานติดต่อกัน

วัยรุ่นนำพีชกระท่อมมาใช้แบบผิดแผน การตัดต้นกระท่อมในหมู่บ้านทั้งนั้น นอกจากการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดแล้ว เรื่องการนำกระท่อมไปใช้แบบผิดแผนของกลุ่มวัยรุ่นก็เป็นเรื่องที่ชาวบ้านเป็นกังวลมาก วัยรุ่นนำพีชกระท่อมไปใช้ในรูปของ ๔x๑๐๐ มีส่วนผสมหลักประกอบด้วย น้ำต้มใบกระท่อม ยาแก้ไอ และ โค้ก เวลาจะดื่มก็ใส่น้ำแข็งลงไป วัยรุ่นมักรวมกลุ่มสังสรรค์หลังเลิกเรียน เมื่อดื่ม ๔x๑๐๐ วัยรุ่นเหล่านี้จะมีความสุข สนุกสนาน แต่จะขี้เกียจทำงาน ตื่นสาย ชอบขาดเรียน

มักมีข่าวลือว่ามีกาใส่สารบางชนิดลงไปผสมในเครื่องดื่ม ๔ x ๑๐๐ ด้วย เช่น ยาบ้า ยาคลายเครียด (benzodiazepines) ยานอนหลับ ยาแก้ปวด สารที่เคลือบในหลอดไฟ ชีวาว หรือแม้กระทั่งซีเก้เผาศพ ประเด็นดังกล่าวส่วนใหญ่จะได้รับข่าวจากสื่อโทรทัศน์ ผู้ใช้กระท่อม แบบพื้นบ้านจึงพยายามที่จะปกป้องลูกหลานเยาวชนในหมู่บ้านของเขา บางครั้งต้องตัดทำลายต้นกระท่อมด้วยตัวเอง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเองที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลและมีโอกาสพูดคุยกับเยาวชนที่ใช้ ๔ x ๑๐๐ ไม่พบว่าพวกเขาใส่สารอันตรายเหล่านี้ลงไป มีเพียงบางคนที่ไม่ยอนหลับลงไป

๔.๘ ทักษะคติของผู้ไม่ใช้พีชกระท่อมที่มีต่อผู้ใช้พีชกระท่อม

กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่ไม่ใช้พีชกระท่อมทุกคน มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ใช้พีชกระท่อมทั้งในด้านสุขภาพ การทำงาน และสังคม จากคำบอกเล่า เนื่องจากพวกเขารู้จักและเข้าใจพีชกระท่อมและคนใช้พีชกระท่อมมานานแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นวิถีชีวิตของชาวบ้าน ผู้ไม่ใช้พีชกระท่อมส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าที่ไม่ใช้พีชกระท่อมเนื่องจากกระท่อมมีรสชาติขมฝื่อน อีกทั้งอาชีพของเขาไม่จำเป็นต้องพึ่งพาพีชกระท่อม

๔.๙ รู้สึกอย่างไรกับคนใช้กระท่อมในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บอกว่า การกินกระท่อมตามวิถีชีวิตของชาวบ้านนั้นเป็นภาพที่คุ้นเคย ตั้งแต่เป็นเด็กจนปัจจุบันส่วนมากชาวบ้านที่ใช้พีชกระท่อม ไม่มีผลเสียอะไรต่อชุมชน ไม่มีผลเสียต่อสุขภาพและการเงินของเขา ถ้าถามคนกินกระท่อมเขาบอกว่ากินแล้วทำให้สู้งาน ขยัน สู้แดด แต่ไม่สู้อ่อน คนในหมู่บ้านส่วนมากกินกระท่อมเพื่อทำงาน กระท่อมไม่ได้ให้โทษอะไร คนกินกระท่อมไม่เคยคลุ้มคลั่งขึ้นเสาสไฟฟ้า ผลเสียระยะยาวกับคนที่ติดกระท่อมก็ไม่มี คนแก่ที่กินกระท่อมก็เห็นเขากินมานานเห็นแข็งแรงดี อารมณ์ดีสดชื่นแจ่มใส มีปัญหาอยู่นิดเดียวตอนเลิกกระท่อมซึ่งอาจใช้เวลาสักนิด และต้องอยู่ที่ใจของคนที่จะเลิกด้วย ถ้าเปรียบเทียบการกินกระท่อมกับสุรา

จากการสังเกต พบว่า ผู้ให้ข้อมูลที่ไม่ใช้กระท่อมมีความเข้าใจผู้ใช้พีชกระท่อมเป็นอย่างดี เนื่องจากคนเหล่านี้อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชนมานาน ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เข้าใจว่าเพราะอะไรพวกเขาจึงต้องใช้กระท่อม และถ้าเลิกใช้จะมีอาการอะไรเกิดขึ้นบ้าง

มาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการพืชกระท่อม: กรณีศึกษา
กฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ*

พืชกระท่อมเป็นพืชที่มีถิ่นกำเนิดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะประเทศไทย ประเทศมาลายู ประเทศพม่า ในประเทศไทยมีการนำพืชกระท่อมเป็นสมุนไพรที่มีตำรับยาหลายขนานมาเป็นเวลานาน พบข้อมูลหลักฐานในตำราแพทย์แผนไทย คัมภีร์ข้อมูลหลักฐานในตำราแพทย์แผนไทย คัมภีร์แพทย์แผนไทย แพทย์แผนโบราณ ใบกระท่อมมีสารอัลคาลอยด์ที่ชื่อว่า สารมิตราภัยนิน (mitragynine) และ 7-hydroxymitragynine ซึ่งมีรายงานการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ว่ามีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาในการระงับปวด คลายกล้ามเนื้อ แก้ท้องเสีย ลดการไอ ซึ่งสอดคล้องกับสรรพคุณในตำรับยาขนานต่าง ๆ ในตำรับยาแผนโบราณของไทย ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่กำลังจะสูญหายไป อันเป็นผลสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒

การบัญญัติให้พืชกระท่อมเป็นสิ่งผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๘๖ ซึ่งอ้างเรื่องผลกระทบทางสุขภาพนั้น ไม่มีข้อมูลหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้อ้างอิงในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมาย แต่เกิดจากเหตุผลที่รัฐบาลในขณะนั้นต้องการควบคุมหรือจำกัดการเสพพืชกระท่อมของประชาชน เนื่องจากประชาชนหันไปบริโภคใบกระท่อมแทนการสูบฝิ่นที่ถือเป็นสิ่งถูกกฎหมาย ทำให้รัฐบาลสูญเสียรายได้จากภาษีฝิ่นเป็นอันมาก สำหรับเนื้อหาของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มีเนื้อหาที่ล้าสมัย มิได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับพืชกระท่อม มีการกำหนดโทษอาญาแก่ผู้เสพหรือผู้ใช้โดยไม่มีข้อยกเว้น ซึ่งมีเนื้อหาล้าหลังกว่าพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๘๖ อีกทั้งยังมีกฎกระทรวงที่ไม่เอื้อต่อการศึกษาวิจัยใบกระท่อมในทางวิทยาศาสตร์หรือการแพทย์

เมื่อพิจารณาแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ พบว่า ให้ความสำคัญกับการติดตามค้นหาพืชเสพติด และการตัดฟัน ทำลายพืชเสพติด มิได้ให้ความสำคัญกับการนำพืชเสพติดมาใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์หรือสุขภาพ หรือการนำมาใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับกระแสโลกที่ให้ความสำคัญกับการนำพืชเสพติดมาใช้ประโยชน์ ดังกรณีที่นักวิจัยญี่ปุ่นได้จดสิทธิบัตรอนุพันธ์ของสารอัลคาลอยด์มิตราภัยนินในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศญี่ปุ่นแล้ว

พืชกระท่อมมิได้เป็นยาเสพติดที่ถูกควบคุมตามกฎหมายยาเสพติดระหว่างประเทศ ประเทศส่วนใหญ่จึงไม่มีกฎหมายควบคุมในเรื่องนี้ มีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีกฎหมายควบคุมหรือกำหนดข้อห้ามในเรื่องต่าง ๆ กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยถือเป็นกฎหมายควบคุมพืชกระท่อมที่กำหนดโทษอาญาที่เข้มงวดมากที่สุดในโลก การศึกษาทบทวนมาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการ

* ไพศาล ลิ้มสถิตย์, “โครงการ ศึกษาทบทวนมาตรการทางกฎหมายเพื่อการจัดการพืชกระท่อม: กรณีศึกษากฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ,” แผนงานภาคีวิชาการสารเสพติด (ภวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.), สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔, <https://cads.in.th/cads/media/upload/1566876991-58-B-025%20ไพศาล%20ลิ้มสถิตย์.pdf>.

พืชกระท่อม ในกรณีศึกษากฎหมายต่างประเทศ ทำให้ทราบว่า แต่ละประเทศมีระบบการควบคุมพืชกระท่อมหรือสารมิตราภัยนินที่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันก็คือ หน่วยงานของรัฐบาลประเทศเหล่านี้มักจะมีข้อมูลการศึกษาเกี่ยวกับพืชกระท่อมหรือสารมิตราภัยนินในทางวิทยาศาสตร์ไม่มากนัก มักอาศัยข้อมูลเพียงบางด้าน โดยเฉพาะประเด็นความปลอดภัยและการนำผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกระท่อมไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม มีการอ้างแหล่งข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือ ทำให้มีการบัญญัติกฎหมายที่เข้มงวดเกินความจำเป็นส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมและผลกระทบทางสังคม ในบางกรณีมีข้อสงสัยว่าอาจเกิดจากการแทรกแซงของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมยา เพราะในอนาคตอาจมีการวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ยาจากกระท่อมที่มีประสิทธิภาพในการรักษาผู้ป่วยในลักษณะยาใหม่ที่ติดสิทธิบัตรที่มีราคาสูง

กรณีศึกษาต่างประเทศทั้ง ๔ ประเทศ หากเปรียบเทียบกับกฎหมายยาเสพติดของไทยที่ควบคุมพืชกระท่อมแล้ว พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เป็นกฎหมายที่มีมาตรการเข้มงวดมากที่สุดในโลก มีเนื้อหาที่ล้าสมัยไม่เอื้ออำนวยให้มีการนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการใช้เพื่อประโยชน์ต่อสุขภาพหรือบำบัดโรคบางอย่าง มีข้อกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษารวบรวมแตกต่างจากกฎหมายของต่างประเทศที่เปิดช่องให้นำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในทางสุขภาพ เพราะบางประเทศมิได้ถือว่ากระท่อมเป็นยาเสพติด และประเทศส่วนใหญ่ไม่มีกฎหมายห้ามการบริโภค

ประเทศมาเลเซีย ปัจจุบันกระท่อมถูกควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุมีพิษ หรือ Poisons Act 1952 พืชกระท่อมถือเป็นวัตถุมีพิษหรือยาเสพติดที่ไม่ร้ายแรงตามบัญชีแนบท้ายกฎหมายนี้ (อยู่ในบัญชี ๓) คืออัลคาลอยด์มิตราภัยนิน นอกจากนี้กฎหมาย Poisons Act ยังบัญญัติให้มีสาร Mitragynine เป็นวัตถุมีพิษในบัญชี ๑ ด้วย โดยอยู่ในกลุ่มเดียวกับสารนิโคติน (Nicotine) ที่อยู่ในใบยาสูบ ด้วยกฎหมาย Poisons Act มิได้บัญญัติความผิดและโทษอาญาแก่ผู้ใช้กระท่อมของบุคคล และไม่มีกฎหมายตัดฟันต้นกระท่อมเหมือนกฎหมายไทย อีกทั้งยังอนุญาตให้นำใบกระท่อมไปใช้ในการรักษาหรือเพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ได้ เพราะโดยหลักการแล้วการนำวัตถุมีพิษทุกชนิดมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการรักษาทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นการผสมหรือผลิต การส่งจ่ายวัตถุมีพิษกับสารอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็วัตถุมีพิษหรือไม่จะทำได้ก็ต่อเมื่อเข้ากรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้

ประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐส่วนใหญ่ไม่มีกฎหมายควบคุมพืชกระท่อมและสาร Mitragynine แต่มีเพียง ๖ มลรัฐที่มีกฎหมายกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นสารเสพติด (Controlled Substances) ที่อยู่ในบัญชี ๑ ตามกฎหมาย หรือมีบทบัญญัติห้ามการผลิต จำหน่าย การให้เงินทุน สนับสนุน ส่งเสริม หรือห้ามครอบครองใบกระท่อม ได้แก่กฎหมายมลรัฐ Indiana, Tennessee, Wisconsin, Vermont, Arkansas และ Alabama และเมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ หน่วยงานยาเสพติดของสหรัฐคือ Drug Enforcement Administration (DEA) ได้ออกประกาศ เรื่อง การบรรจุเอาสารอัลคาลอยด์

จากพืชกระท่อม คือ Mitragynine และ 7-Hydroxymitragynine มาไว้ในบัญชี ๑ ของกฎหมาย Controlled Substances Act เป็นการชั่วคราว อย่างไรก็ตาม เมื่อกลางเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ DEA ได้แจ้งเรื่องการเลื่อนการบังคับใช้ประกาศดังกล่าวออกไป โดยเปิดให้มีการรับฟังข้อมูลความเห็นจากสาธารณะเพิ่มเติม

ประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมายชื่อ Therapeutic Goods Act 1989 กำหนดให้พืชกระท่อมหรือสาร Mitragynine ถูกจัดอยู่ใน Schedule 9 มีผลทำให้พืชกระท่อมไม่สามารถปลูกในออสเตรเลียได้ ไม่สามารถนำเข้า จำหน่ายหรือครอบครองใบกระท่อม หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากใบกระท่อม รวมถึงสาร Mitragynine ในออสเตรเลีย ยกเว้นกรณีการศึกษาวิจัยในทางการแพทย์ ทางวิทยาศาสตร์ หรือใช้ในการเรียนการสอนเท่านั้น สาเหตุที่ทำให้คณะกรรมการจัดกลุ่มยาและวัตถุมีพิษฯ มีมติข้างต้น น่าจะเกิดจากข้อมูลเกี่ยวกับสรรพคุณการรักษาของพืชกระท่อมและสาร Mitragynine ที่ยังไม่มี การศึกษาวิจัยในมนุษย์อย่างชัดเจน ประกอบกับมีข้อมูลจากตำรวจหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ในไทยและต่างประเทศที่มักจะให้ข้อมูลในเชิงลบต่อพืชกระท่อมเป็นส่วนใหญ่ว่ามีการนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม แต่ก็ไม่มีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่ยืนยันข้อเสียของพืชกระท่อมในออสเตรเลีย

ประเทศนิวซีแลนด์ กฎหมายมิได้บัญญัติให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดแต่อย่างใด แต่ถูกควบคุมตามกฎหมายยา ค.ศ. ๑๙๘๑ (Medicines Act 1981) กล่าวคือ พืชกระท่อม (Mitragyna speciosa) และสาร Mitragynine ถูกจัดให้เป็นยาในบัญชี ๑ ประเภทที่ต้องมีใบสั่งยาของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ (Prescription Medicine) ฉะนั้น การจำหน่ายพืชกระท่อมหรือใบกระท่อม หรือผลิตภัณฑ์ที่มีสาร Mitragynine โดยไม่มีใบสั่งยาของผู้ประกอบวิชาชีพด้านสุขภาพ ถือเป็นความผิดตามกฎหมายยาเท่านั้น

สำหรับประเทศไทยมีการจัดทำร่างประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการ “ร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ.” เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๙ เพื่อปรับปรุงเนื้อหากฎหมายยาเสพติดในประเด็นสำคัญหลายเรื่อง แต่เนื้อหาของร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดยังขาดความสมบูรณ์ในบทบัญญัติเกี่ยวกับพืชเสพติดหรือพืชกระท่อม ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาวิจัยการนำพืชเสพติด โดยเฉพาะพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์สุขภาพ สังคม และวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงเสนอผลการวิจัยเพื่อพิจารณา โดยเพิ่มเติม “หมวด ๔ การควบคุมและความผิดเกี่ยวกับพืชเสพติด” ในลักษณะ ๒ การควบคุมและความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะพืชกระท่อม มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) กำหนดให้มีนิยาม “พืชเสพติด” และนิยามอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปรับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะบทบัญญัติที่มีโทษอาญา

๒) กำหนดให้มี “คณะกรรมการพืชเสพติด” ประกอบด้วยกรรมการโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการผู้แทนองค์กรภาคประชาสังคม และมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ เช่น การส่งเสริม สนับสนุนโครงการ หรือกิจกรรมศึกษาทดลอง หรือวิจัยเกี่ยวกับพืชเสพติด หรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

๓) การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการพืชเสพติดขึ้นอยู่ในสังกัดกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

๔) กำหนดให้มีบทบัญญัติการควบคุมและความผิดเกี่ยวกับพืชกระท่อม ได้แก่

๔.๑ การควบคุมการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม หรือผลิตภัณฑ์พืชกระท่อมที่ไม่ได้รับอนุญาต หากมีปริมาณเกินจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นที่กฎหมายบัญญัติ

๔.๒ การควบคุมการจำหน่าย หรือครอบครองใบกระท่อมหรือผลิตภัณฑ์พืชกระท่อม การเสพหรือครอบครองพืชกระท่อม เว้นแต่ได้รับอนุญาต หรือเข้าข้อยกเว้นตามที่บัญญัติไว้ เช่น อนุญาตให้มีการครอบครองใบกระท่อมเพื่อใช้เสพของบุคคล หรือการจำหน่ายที่ดำเนินการโดยผู้ประกอบการวิชาชีพฯ หรือสถานพยาบาล

๔.๓ ห้ามจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท ๒ ยาหรือวัตถุออกฤทธิ์ให้แก่บุคคลที่มีพฤติกรรมอันควรน่าเชื่อว่าจะนำไปใช้ผลิตเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของใบกระท่อม

๔.๔ ห้ามโฆษณาและจำหน่ายเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของใบกระท่อมและยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ ยาหรือวัตถุออกฤทธิ์

๔.๕ ประกาศกำหนดข้อพึงปฏิบัติและข้อห้ามเสพหรือใช้ใบกระท่อมหรือผลิตภัณฑ์พืชกระท่อม เช่น กำหนดสถานที่หรือบริเวณที่ห้ามเสพหรือใช้ใบกระท่อมหรือผลิตภัณฑ์พืชกระท่อม เช่น สถานที่ราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล สวนสาธารณะของทางราชการที่จัดไว้เพื่อการพักผ่อนของประชาชนโดยทั่วไป หรือสถานที่อื่นที่คณะกรรมการพืชเสพติดประกาศกำหนด ยกเว้นการใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือสุขภาพ

๕) มาตรการอื่นแทนการลงโทษอาญา (Diversion) โดยใช้แนวทางการจัดการกลุ่มผู้เสพยาเสพติดของประเทศโปรตุเกส หรือ “โปรตุเกสโมเดล” และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการผู้ใช้พืชกระท่อม

๖) บทบัญญัติเกี่ยวกับการเพาะปลูก ครอบครอง เคลื่อนย้าย ตัดฟัน หรือแปรรูปพืชกระท่อม และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการพืชเสพติดกำหนด

๗) บทบัญญัติเรื่องการขอรับการสนับสนุนการศึกษาวิจัยพืชกระท่อมจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

นอกจากนี้ ควรแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติอื่น ๆ ในร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดที่เกี่ยวกับประเด็นพืชกระท่อมให้มีเนื้อหาสอดคล้องกัน

ข้อเสนอทางเลือกอื่นในเรื่องพืชกระท่อมคือ การเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับพืชกระท่อม กัญชา เนื่องจากเป็นกรณีที่ต้องมีระบบการควบคุมหรือจัดการรูปแบบใหม่ การจัดทำร่างประมวลกฎหมายยาเสพติดอาจใช้ระยะเวลานานหลายปี อีกทั้งยังควรพิจารณาปฏิรูปโครงสร้างหน่วยงานควบคุมยาเสพติดของไทยที่ใช้มานานกว่า ๔๐ ปี เพราะไม่สามารถป้องกันหรือแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างดีผลเท่าที่ควร มีผู้กระทำความผิดเพิ่มสูงขึ้นจนล้นเรือนจำ ต้องใช้งบประมาณมหาศาลแทนที่จะนำไปใช้พัฒนาประเทศในด้านอื่น ๆ และควรปรับแนวทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ควรน้อมนำแนวทางการแก้ปัญหาเสพติดของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งทรงริเริ่มจัดตั้งโครงการหลวง เพื่อปลูกพืชอื่นทดแทนการปลูกฝิ่น ซึ่งเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเสพติดอย่างยั่งยืนมาปรับใช้กับการจัดการพืชกระท่อม โดยคำนึงถึง ข้อดีข้อเสียของพืชกระท่อมตามหลักวิทยาศาสตร์บริบททางสังคม วัฒนธรรม และผลกระทบด้านต่าง ๆ เพื่อหาทางออกที่เหมาะสม ไม่ควรมุ่งแต่ใช้กฎหมายเพื่อจับกุมดำเนินคดีผู้กระทำความผิดเท่านั้น

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.

พืชกระท่อมไทย ปลุก ชื้อ ขายเสรี ดันเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่*

เป็นที่ทราบกันดีว่า “พืชกระท่อม” ได้รับการปลดล็อกออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๕ ราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔^๑ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ (มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔) ทำให้ประชาชนสามารถปลุก ชื้อ ขาย ได้อย่างเสรี ขณะเดียวกันรัฐบาลได้เตรียมผลักดันเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ เพื่อสร้างรายได้ให้กับ ภาคเกษตรกรรม

อย่างไรก็ตาม ความล้าหลังของกฎหมายไทยทำให้ “พืชกระท่อม” ค้างอยู่ในบัญชียาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๕ มาเป็นเวลานานหลายสิบปี ความเป็นมาของ “พืชกระท่อม” จัดเป็นสมุนไพรไทย ที่มีสรรพคุณทางยา บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ ลดไข้ บรรเทาอาการไอ แก้กท้องเสีย ช่วยในการนอนหลับ ช่วยคลายความรู้สึกเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า สอดคล้องกับงานวิจัยพืชกระท่อมที่พัฒนาเป็นเภสัชตำรับ โดยคณะวิทยาศาสตร์และคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) พบว่าพืชกระท่อม มีสารสำคัญ ได้แก่ ไมทราไจนิน (Mitragynine) และ ๗-ไฮดรอกซีไมทราไจนิน (7-hydroxymitragynine) มีฤทธิ์ระงับปวด รักษาอาการท้องเสีย ลดน้ำหนัก ต้านการอักเสบ ต้านอนุมูลอิสระ รักษาแผลในกระเพาะอาหาร ต้านอาการซึมเศร้า คลายกล้ามเนื้อลาย บำบัดผู้ติดยาเสพติด สามารถยับยั้งกลุ่มอาการถอนยาจากเอทานอล ลดอาการวิตกกังวลจากกลุ่มอาการถอนยากกลุ่มสารฝิ่น โดยปัจจุบันต่างประเทศได้นำพืชกระท่อม ใช้ประโยชน์เพื่อทดแทนสารเสพติด เช่น มอร์ฟิน เฮโรอีน ไอซ์ และยาบ้า เพื่อบำบัดผู้เสพยา

ทั้งนี้ มีการออกกฎหมายควบคุมกระท่อมเป็นครั้งแรกคือ พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๘๖ บัญญัติว่า “ห้ามผู้ใดเสพ ปลุก มี ชื้อ ขาย ให้ หรือแลกเปลี่ยนพืชกระท่อม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต จากเจ้าพนักงาน เพื่อประโยชน์ในการประกอบโรคศิลป์หรือวิทยาศาสตร์ ผู้ใดฝ่าฝืน มีความผิดต้อง ระวังโทษปรับไม่เกิน ๒๐๐ บาท หรือจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เกี่ยวกับการควบคุมพืชกระท่อมในแวดวงวิชาการวิเคราะห์ว่า การออกกฎหมายให้พืชกระท่อม เป็นยาเสพติดต้องห้ามในสมัยนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าและภาษีของรัฐบาล เนื่องจากฝิ่นที่รัฐบาลเป็นผู้ผูกขาดการผลิตมีราคาแพง ทำให้คนหันมาสูบกระท่อมแทนฝิ่น มิใช่เป็นการ

* “กระท่อมไทย ปลุก ชื้อ ขายเสรี ปลดล็อกดันเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่”, ผู้จัดการสุดสัปดาห์ออนไลน์, ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔, สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔, <https://mgronline.com/daily/detail/9640000084504>.

^๑ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔, สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔, http://www.ratchakitcha.soc.go.th/ DATA/PDF/2564/A/035/T_0001.PDF.

ออกกฎหมายเพื่อป้องกันการเสพติดพืชกระท่อม ต่อมามีการออกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒^๓ ทำให้พืชกระท่อมถูกควบคุมอย่างต่อเนื่องในฐานะ “ยาเสพติดให้โทษประเภทที่ ๕” (มาตรา ๗ (๕)) ซึ่งมีพืชเสพติดจัดอยู่ในประเภทนี้ทั้งหมด ๔ ชนิด ได้แก่ กระท่อม กัญชา ผื่น เห็ดขี้ควาย และมาตรา ๗๕ บัญญัติว่า “ผู้ใดผลิตจำหน่าย นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๕ ปี และปรับตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนผู้ครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี และปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท” (มาตรา ๗๖)

จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อปลดล็อกให้มีการใช้กัญชาและพืชกระท่อมในทางการแพทย์ โดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒^๔ มาตรา ๑๓ แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๕๘ วรรคสอง ได้บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ ๕ “เว้นแต่การเสพนั้นเป็นการเสพเพื่อการรักษาโรคตามคำสั่งของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการแพทย์แผนไทย ที่ได้รับใบอนุญาต หรือเป็นการเสพเพื่อการศึกษาวิจัย....” แต่การเสพ ครอบครอง ขาย นำเข้าหรือส่งออก พืชกระท่อมที่นอกเหนือจากนี้ยังถือว่าเป็นความผิด มีโทษทั้งจำคุกและปรับ

ปัจจุบัน ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีการตราพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยราชกิจจานุเบกษาเผยแพร่ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ (มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔) ซึ่งมีการปลดล็อกพืชกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดให้โทษ รวมทั้งยกเลิกบทลงโทษทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ พืชกระท่อม ส่งผลให้ประชาชนสามารถปลูกกิน และซื้อขายกันอย่างเสรี นอกจากนี้ ผลของการปลดล็อก พืชกระท่อม ทำให้มีการปล่อยผู้กระทำความผิดตามกฎหมายพืชกระท่อมจำนวน ๑,๐๓๘ ราย โดยถือว่าไม่เคยกระทำความผิด โดยต้องเป็นกรณีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผสมสารเสพติดอื่น ผู้ที่ถูกดำเนินคดีใน ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกา ต้องมีการจำหน่ายคดีออกจากสารบบของศาล หรือจะได้รับการพิพากษา ยกฟ้อง รวมถึงผู้ที่ถูกกักขังแทนค่าปรับ จะต้องยกเลิกการเสียค่าปรับ และผู้ต้องขังในเรือนจำ ผู้ที่ถูกจับ ในข้อหาพืชกระท่อม ที่อยู่ระหว่างการสอบสวนของตำรวจหรืออยู่ในระหว่างการประกันตัว จะยุติโทษ และได้รับการปล่อยตัวในทันที

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ระบุว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลเท่ากับ จำนวน ๗๖,๖๑๒ บาท โดยคดีข้อหาพืชกระท่อมที่ขึ้นสู่ศาลตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๔ มีอยู่จำนวน ๒๒,๐๗๖ คดี ซึ่งการปลดกระท่อมออกจากยาเสพติดให้โทษ ในครั้งนี้จะสามารถลดค่าใช้จ่ายทั้งในส่วนของภาครัฐและผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นจำนวนเงินกว่า

^๓ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐, สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔, <https://www.krisdika.go.th/librarian/get?sysid=828062&ext=pdf>.

^๔ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒, สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔, http://www.ratchakitcha.soc.go.th/ DATA/PDF/2562/A/019/T_0001.PDF.

๑,๖๙๑,๒๘๗,๐๐๐ บาท อย่างไรก็ตามหลังจากปลดพิษกระท่อมออกจากบัญชียาเสพติดแล้ว จะมีการตราพระราชบัญญัติพิษกระท่อม โดยกระทรวงยุติธรรม เพื่อจัดการดูแลพิษกระท่อม โดยล่าสุดร่างพระราชบัญญัติพิษกระท่อม พ.ศ. ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ครม.) แล้ว ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ขณะนี้อยู่ระหว่างรอเข้าสู่การพิจารณาในรัฐสภา

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติพิษกระท่อม พ.ศ. ได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลการปลูกพิษกระท่อม การขาย การนำเข้า หรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น กำหนดให้การปลูกพิษกระท่อม การขาย การนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อประโยชน์เชิงอุตสาหกรรมจะต้องได้รับใบอนุญาต กำหนดคุณสมบัติและระเบียบเกี่ยวกับสถานที่ขาย นำเข้าหรือการส่งออกพิษกระท่อม และกำหนดมาตรการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด เช่น ห้ามขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี หญิงมีครรภ์และหญิงให้นมบุตร หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ห้ามบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงผสมกับยาเสพติดให้โทษ ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ที่น่าจับตามองเป็นพิเศษคือการนำพิษกระท่อมไปใช้เป็นสารเสพติดที่เรียกว่า ๔ x ๑๐๐ ซึ่งระบาดหนักในกลุ่มวัยรุ่น หรือฉกฉวยโอกาสนำพิษกระท่อมมาผสมเป็นยาเสพติดเพื่อจำหน่าย ซึ่งมีความผิดโทษสูงสุดตามกฎหมาย เป็นที่น่าสนใจว่านอกจากการจับกุมดำเนินคดีแล้ว ภาครัฐจะมีแนวทางอื่น ๆ ในการกำกับดูแลอย่างไรหรือไม่ ต้องยอมรับว่าการปราบปรามอย่างเดียวคงไม่ทำให้ปัญหาหมดไป

พร้อมกันนี้ กระทรวงยุติธรรมได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) เร่งสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทราบถึงข้อกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ประชาชนสามารถปลูกและบริโภคกระท่อมตามวิถีชาวบ้าน รวมทั้งยังซื้อหรือขายใบกระท่อมโดยไม่ผิดกฎหมาย

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีความคิดเห็นว่าพิษกระท่อมมีสรรพคุณทางยาสูง จึงสนับสนุนให้พิษกระท่อมเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ มูลค่าของใบกระท่อมในอดีตเคยมีการลักลอบซื้อขายกัน กิโลกรัมละ ๕๐๐ บาท ถึง ๖๐๐ บาท และราคาในขณะนี้ไม่ควรต่ำกว่า กิโลกรัมละ ๒๐๐ บาท เป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่น่าจับตามอง ซึ่งรัฐบาลต้องสนับสนุนผลักดันส่งเสริมการปลูกและจัดการจำหน่ายสู่ตลาดต่างประเทศ สร้างแนวทางให้พิษกระท่อมเป็นพืชเศรษฐกิจต้องสร้างกลไกการควบคุมไม่ให้ราคาตก เพื่อลดปัญหาสินค้าเกษตรราคาตกต่ำในอนาคต

ทั้งนี้ มีการนำร่องปลูกพิษกระท่อมเชิงพาณิชย์แห่งแรกในประเทศไทย โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เปิดพื้นที่ผ่อนปรนพิเศษเพื่อปลูกและเสพใบกระท่อมสำหรับการวิจัย ๘ หมู่บ้านในพื้นที่ ตำบลช้างแร้ง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยอนุญาตให้ปลูก รวมทั้งนำมาใช้ในการรักษาโรคตามวิถีชุมชน และแก้ปัญหายาเสพติดชนิดอื่นที่แพร่ระบาดในชุมชน โดยอนุญาตให้ครอบครัวปลูกพิษกระท่อมได้ จำนวน ๑,๐๓๖ ต้น มีคณะกรรมการควบคุมพิษกระท่อมตำบล และระดับหมู่บ้านมีหน้าที่ควบคุม ติดตามและประเมินผล

อย่างไรก็ดี การปลดล็อกพีชกระท่อมวันแรก เว็บไซต์ซื้อขายออนไลน์ได้มีการซื้อขายพีชกระท่อมกันอย่างคึกคัก ใบสดขายปลีก และขายส่งราคาเริ่มต้นตั้งแต่ ๑๐๐ บาท ถึง ๙๐๐ บาท น้ำต้มใบกระท่อมขายเป็นขวด ขวดละ ๑๐๐ บาท โดยต้นทางผู้ขายส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่จังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย โดยตามข้อมูลระบุพีชกระท่อมในประเทศไทยมีอยู่ ๓ พันธุ์ คือ พันธุ์แดงกวาง พันธุ์ยักษ์ใหญ่ และพันธุ์ก้านแดง พบมากในป่าธรรมชาติบริเวณภาคใต้ เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดตรัง จังหวัดสตูล จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา การปลดล็อกพีชกระท่อมทำให้ชาวบ้านปลูกกินได้ตามวิถีดั้งเดิม ประชาชนสามารถซื้อขายกันได้ตามอัธยาศัย โดยเฉพาะสรรพคุณทางยา มีการวิจัยต่อยอดเป็นประโยชน์ทางการแพทย์ และเป็นโอกาสอันดีของประเทศไทยในการผลักดันให้พีชกระท่อมเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ของตลาดโลก

รู้จัก “กระท่อม” พืชบำบัดโรค ผลักดันสู่พืชเศรษฐกิจช่วยเกษตรกร^๔

หลังจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เห็นชอบ กฎหมายปลดล็อก พีชกระท่อม ออกจากยาเสพติดให้โทษ เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔ โดยจะมีผลบังคับใช้ ๙๐ วันหลังประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทำให้เรื่องราวของพีชกระท่อม กลับมาได้รับความสนใจอีกครั้งในฐานะพืชที่มีสรรพคุณทางยาในการรักษาบำบัดโรคต่าง ๆ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔^๖ มีความสำคัญ คือ โดยที่ปัจจุบันพีชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่ในหลายประเทศมิได้กำหนดให้พีชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสากลและบริบทของสังคมไทย ในบางพื้นที่ ที่มีการบริโภคพีชกระท่อม ตามวิถีชาวบ้าน สมควรยกเลิกพีชกระท่อมจากการเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ ซึ่งประกาศครั้งนี้ไม่ได้มีผลใช้ทันที แต่จะมีผลในวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ กระท่อมจะเป็นพืชไม่ผิดกฎหมาย

กฎหมายฉบับดังกล่าว ได้กำหนดมาตรการกำกับดูแลการปลูกพีชกระท่อม การขาย การนำเข้า หรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ เช่น กำหนดให้การปลูกพีชกระท่อม การขาย การนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อประโยชน์เชิงอุตสาหกรรมต้องได้รับใบอนุญาต กำหนดคุณสมบัติและระเบียบเกี่ยวกับสถานที่ขาย นำเข้า หรือส่งออกพีชกระท่อม กำหนดมาตรการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด เช่น ห้ามขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี หญิงมีครรภ์และหญิงให้นมบุตร หากฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ห้ามบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงผสมกับยาเสพติดให้โทษ ฝ่าฝืนมีโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

^๔ ชุติพร อร่ามเนตร, “รู้จัก “กระท่อม” พืชบำบัดโรค ผลักดันสู่พืชเศรษฐกิจช่วยเกษตรกร,” กรุงเทพธุรกิจ, ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๔, สืบค้นเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/956625>.

^๖ พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๔, สืบค้นเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔, http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/A/035/T_0001.PDF.

พืชกระท่อม เป็นพืชที่พบมากทางภาคใต้ของประเทศไทย ไปจนถึงเขตชายแดน เป็นไม้ยืนต้น ที่มีถิ่นกำเนิดทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นิยมเคี้ยวใบสด หรือ ต้มเป็นชา เพื่อกระตุ้นให้ทำงานได้ โดยไม่เมื่อยล้า โดยเฉพาะกลุ่มทำสวน ทำนา ถึงจะเป็นพืชพื้นบ้าน แต่ถูกกำหนดว่าผิดกฎหมายห้ามนำมาใช้ เป็นระยะเวลาานาน ที่ผ่านมามีชาวสวนปาล์ม ชาวยางพารา ชาวไร่ชาวนา เกษตรกรได้มีการปลักต้น ให้มีการปลูกกระท่อมอย่างถูกกฎหมาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิวัติ แก้วประดับ ภาควิชาเภสัชเวชและเภสัชพิษศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ นักวิจัยที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพืชกระท่อมเป็นระยะเวลาานาน กล่าวว่า พืชกระท่อมในประเทศไทยมีการนำมาใช้เป็นยาแก้โรคบิด ท้องร่วง และปวดมวนท้อง และบางพื้นที่ นำมาใช้บรรเทาโรคเบาหวานได้ ซึ่งจะมีสารสำคัญที่พบในใบกระท่อม ประกอบด้วย สารแอลคาลอยด์ (Alkaloid) ทั้งหมดประมาณร้อยละ ๐.๕ ในจำนวนนี้เป็น Mitragynine ร้อยละ ๐.๒๕ ที่เหลือเป็น Speciogynine Paynanthine Speciociliatine ตามลำดับ ซึ่งชนิดและปริมาณสารแอลคาลอยด์ที่พบ แตกต่างกันไป ตามสถานที่ และเวลาที่เก็บเกี่ยว

ในใบกระท่อมจะมีสารแอลคาลอยด์ Mitragynine ที่มีฤทธิ์ระงับอาการปวดเช่นเดียวกับมอร์ฟิน โดยมีความแรงต่ำกว่ามอร์ฟินประมาณ ๑๐ เท่า

ข้อดีของพืชกระท่อมมีมากกว่ามอร์ฟิน คือ

- ๑) กระท่อมไม่กดระบบทางเดินหายใจ ไม่ทำให้เกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน
- ๒) พัฒนาการในการติดยาเกิดช้ากว่ามอร์ฟินหลายปี
- ๓) ไม่มีปัญหาเรื่องอาการอยากได้ยา (Craving) จึงไม่มีกรณีผู้ติดกระท่อม ก่อเหตุร้ายหรือพัวพัน กับอาชญากรรมใด ๆ

๔) อาการขาดยาไม่ทรมาณเท่ามอร์ฟิน และสามารถบำบัดได้ง่ายกว่ายากล่อมประสาท ระยะ ๒ ถึง ๓ สัปดาห์

๕) ขณะที่ผู้ติดมอร์ฟินอาจต้องพึ่ง Mitragynine ซึ่งเป็นสารเสพติดเช่นเดียวกันเป็นเวลานาน ๓ เดือนขึ้นไป

๖) ใช้บำบัดอาการติดยาหรือมอร์ฟินได้

๗) การควบคุมตามกฎหมายไม่มีสนธิสัญญาที่เป็นข้อตกลงระหว่างประเทศห้ามการปลูกเหมือนฝิ่น

กินพืชกระท่อมไม่ถูกวิธีทำให้ตายได้

ปัจจุบันพบว่ามีการใช้พืชกระท่อมในลักษณะนี้หลายประเทศทั่วโลก การใช้ของต่างประเทศ พบว่าใช้เป็นยารักษาอาการเรื้อรังต่าง ๆ เช่น ช่วยลดความดันโลหิต บรรเทาเบาหวาน แก้ไอ แก่ระบบย่อยอาหารไม่ปกติ เช่น ท้องเสีย บิดมึนตัว ปวดท้องและกำจัดพยาธิในเด็ก ใช้เป็นการกระตุ้นร่างกายให้ทำงานหนักได้ และมีรายงานจากต่างประเทศกล่าวถึงการเริ่มศึกษาใบกระท่อมช่วยรักษาอาการซึมเศร้า โรควิตกกังวล และอื่น ๆ อีกหลายโรค ประเทศเพื่อนบ้านทั้งในประเทศเวียดนาม และประเทศเมียนมา กำลังนิยมปลูกกระท่อมกันมากในปัจจุบัน แต่ทั้งนี้ การบริโภคกระท่อม ก็ต้องใช้ในปริมาณที่เหมาะสม ต้องใช้ในปริมาณต่ำ ๆ จะออกฤทธิ์กระตุ้น ลดอาการเมื่อยล้า ทำงานได้นานขึ้น แต่ถ้าใช้ในปริมาณสูงจะมีฤทธิ์กล่อมประสาทและเสพติด ยิ่งถ้าเสพไปนาน ๆ ผู้เสพอาจมีอาการท้องผูก นอนไม่หลับ

คลื่นไส้ อาเจียน ผิวหนังคล้ำลง บางรายที่เสพมากเกินไปอาจพบว่ามีอาการแขนกระตุก อารมณ์ซึมเศร้า หรือมีอาการกำเริบ ภาวะนอนกรน ความดันสูง มีอาการทางจิต หวาดระแวง เห็นภาพหลอน พุดไม่ค่อยรู้เรื่อง เมื่อหยุดเสพใบกระท่อมก็จะทำให้ร่างกายไม่มีแรง อ่อนเพลีย ทำงานไม่ได้ ปวดเมื่อยตัว

ดังนั้น ในประเทศไทย แม้จะมีการปลดล็อกกระท่อม แต่ใช้ว่าจะสามารถใช้ได้อย่างเสรี เพราะหากนำใบกระท่อมมาเป็นสารตั้งต้นสำคัญของยาเสพติดสี่คูณร้อย โดยนำมาผสมน้ำกระท่อมดื่ม ร่วมกับสารอื่น ๆ เช่น ยาแก้ไอ ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่วัยรุ่น ถือเป็นยาเสพติด ผิดกฎหมาย

น้ำพุโมเดลต้นแบบการจัดการกระท่อม

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่จะปลดล็อกพืชกระท่อม ออกจากยาเสพติด ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี ๖ หมู่บ้าน จำนวน ๑,๙๒๐ หลังคาเรือน ประชากร จำนวน ๕,๖๔๓ คน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยาง สวนปาล์ม น้ำมัน ปลูกลงาะ ทุเรียน ลองกอง เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย เป็นพื้นที่หนึ่งที่ชาวบ้านนิยมปลูกพืชกระท่อมเพื่อบริโภคในครัวเรือนมาช้านาน เช่น ใช้ใบสดเคี้ยว กลืนครั้งละ ๑ ใบ ถึง ๓ ใบ โดยการรูดก้านใบออก ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่ามีเรี่ยวแรงทำงานในไร่ในสวน ด้านนายสงคราม บัวทอง กำนันตำบลน้ำพุ ได้เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือเรื่องนี้กับสถาบันสำรวจ และติดตามการปลูกพืชเสพติด (สพส.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กระทรวงยุติธรรม ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยสถาบันสำรวจและติดตามการปลูกพืชเสพติด ต้องการหาพื้นที่ศึกษาและวิจัยเรื่องกระท่อมก่อนที่จะมีการปลดล็อก จึงได้เสนอให้ใช้พื้นที่ตำบลน้ำพุ เป็นพื้นที่ศึกษา อีกทั้งชาวบ้านมีความพร้อมขอให้มีการศึกษาวิจัยอย่างจริงจังจึงว่าพืชกระท่อมเป็นยาเสพติด หรือเป็นพืชสมุนไพรที่มีประโยชน์

โดยได้มีการจัดทำ “โครงการศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพืชกระท่อมพื้นที่นำร่อง ตำบลน้ำพุ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ขึ้นมา ตั้งแต่ช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๕๙ (จนถึงปัจจุบัน) ได้มีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เข้าร่วมศึกษาวิจัยด้านผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย และจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยศึกษาผลกระทบด้านสังคมและชุมชน ทำให้เกิดการขึ้นทะเบียนกระท่อม จำนวน ๖๕๕ ครัวเรือน และติด QR-Code จำนวน ๑,๕๗๘ ต้น นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้มีการขยายผลพื้นที่นำร่องการขึ้นทะเบียนตามแนวทางการจัดระเบียบ พืชกระท่อม ในพื้นที่ จำนวน ๑๓๕ หมู่บ้าน ๑๙ ตำบล ๑๐ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดชุมพร จังหวัดระนอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช

ในขณะนี้พืชกระท่อม ยังเป็นแนวทางการศึกษาวิจัย รวมถึงนำร่องในพื้นที่ต่าง ๆ ยังไม่มี กระบวนการที่ชัดเจนว่าจะนำไปสู่การใช้ทางยารักษาโรค หรือใช้ในอุตสาหกรรมใดบ้าง คงต้องติดตามต่อไปว่าพืชกระท่อมจะกลายเป็นอีกหนึ่งพืชเศรษฐกิจของประเทศไทยในการช่วยชาวเกษตรกรได้หรือไม่

ภาคผนวก

- : สำเนาหนังสือสภาผู้แทนราษฎร
ตัวนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๐๒๘๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.
- : ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สำเนา

หนังสือสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด ที่ สผ ๐๐๑๔/๑๐๒๘๐

ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

“ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินวุฒิสภาต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน ๓๐ วัน”

การวุฒิสภา

เลขรับ 6999

วันที่ 10 ก.ย. 2564

เวลา ๑๒ น.

ด่วนที่สุด
ที่ สผ ๐๐๑๔/ ๑๐๒๕๐

สภาผู้แทนราษฎร
ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์
สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)
วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติพีชกระท่อม พ.ศ.
ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ

ฉะนั้น จึงส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อนำเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาต่อไป
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๖

อนึ่ง ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นายชวน หลีกภัย)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๕๘๐ / ๖๔ วันที่ 10 / ๙ / ๖๔
เวลา ๐๙.๑๑ น. ณ ๙๙๓๓
สำนักการประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๗๕๑๑

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๕ (ณ) ๕๕๖๔
วันที่ ๑๐ / ๙ / ๖๔
เวลา ๐๙.๕๗ น.
สำนักการประชุม

ร่าง
พระราชบัญญัติพืชกระท่อม
พ.ศ.
(สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบแล้ว)

สารบบ

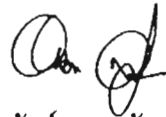
ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้ว

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินี้ และตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา เมื่อคณะกรรมาธิการพิจารณาเสร็จแล้วจึงได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๓ ครั้งที่ ๑๘ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันพุธที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ ที่ประชุมได้พิจารณาในวาระที่สอง แล้วลงมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไปตามรัฐธรรมนูญฯ

ร่างพระราชบัญญัตินี้สภาผู้แทนราษฎรส่งให้วุฒิสภาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

ว่าที่ ร.ต.ต.

(อาพัทธ์ สุขะนันท์)

รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

(๔)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม

เหตุผล

โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับเป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ กรณีจึงสมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อมมากเกินไปจนสมควรอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่าง
พระราชบัญญัติ
พืชกระท่อม
พ.ศ.

.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยพืชกระท่อม

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อกำหนดมาตรการกำกับดูแลการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อมเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ของประชาชนมากที่สุด และเพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคล กลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ใบกระท่อมเป็นวัตถุเสพติดหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพร ตามกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา อาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร เครื่องสำอางตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ รวมถึงการนำเข้า การส่งออก การขาย และการโฆษณา ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการ บริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“พืชกระท่อม” หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.

“ใบกระท่อม” หมายความว่า ใบของพืชกระท่อม และให้หมายความรวมถึงสารสกัด ที่ได้จากใบของพืชกระท่อม

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

“ขาย” หมายความว่า รวมถึงจำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน หรือให้

“บริโภค” หมายความว่า กิน เคี้ยว ต้ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ

“โฆษณา” หมายความว่า รวมถึงกระทำการไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

“การสื่อสารการตลาด” หมายความว่า การกระทำในรูปแบบต่าง ๆ โดยการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การสร้างข่าว การเผยแพร่ข่าวสาร การส่งเสริมการขาย การแสดง ณ จุดขาย การตลาดแบบตรง การขาย หรือส่งเสริมการขายโดยใช้บุคคลเป็นการเฉพาะ และการตลาด ในเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้าหรือบริการ หรือสร้างภาพลักษณ์

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงตัวอักษร ภาพ ภาพเคลื่อนไหว แสง เสียง เครื่องหมาย หรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“ผู้รับใบอนุญาต” หมายความว่า ผู้ได้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม ตามมาตรา ๑๐

“ผู้อนุญาต” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือผู้ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมอบหมาย

“เลขาธิการ ป.ป.ส.” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
สาธารณสุขรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกประกาศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
หน้าที่และอำนาจของตน

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียม
ไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๖ การยื่นคำขอ การอนุญาต การออกใบอนุญาตและใบแทนใบอนุญาต
การต่ออายุใบอนุญาต การสั่งการ และการแจ้ง รวมตลอดทั้งการออกใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียม
ตามพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมกำหนดก็ได้

มาตรา ๗ การพิจารณาอนุญาต การออกใบอนุญาต การออกใบรับแจ้ง
การต่ออายุใบอนุญาต การออกใบแทนใบอนุญาต และการออกใบแทนใบรับแจ้ง ตามพระราชบัญญัตินี้
ผู้อนุญาตต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว โดยกรณีการพิจารณาอนุญาต การออกใบอนุญาต
และการต่ออายุใบอนุญาต ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ
แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘ ในกรณีที่มิมีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การขอรับ
ใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง หรือการออกใบรับแจ้ง หรือการปฏิบัติตามบทบัญญัตินั้น
ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศ ห้ามมิให้ใช้
บทบัญญัติดังกล่าวจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศนั้นแล้ว

มาตรา ๙ เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมพืชกระท่อมให้เป็นพืชเศรษฐกิจและ
การใช้ตามวิถีชุมชน ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนประชาชนในการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อใช้ตามวิถีชุมชนและ
ในการพัฒนาให้เป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ

(๒) ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ ทั้งการเพาะหรือปลูก
พืชกระท่อมหรือการพัฒนาสายพันธุ์ของพืชกระท่อม การผลิต การจัดการ และการตลาด

(๓) ให้ความรู้ และจัดทำเอกสารคำแนะนำ คู่มือ หนังสือวิชาการ หรือเอกสารอื่นใด
ที่ส่วนราชการจัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ความรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการในการใช้ประโยชน์
จากพืชกระท่อม โดยไม่ต้องเสียค่าเอกสาร

หมวด ๒

การนำเข้า และการส่งออกใบกระท่อม

มาตรา ๑๐ ผู้ใดประสงค์จะนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต้องได้รับใบอนุญาตจากผู้อนุญาต

การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมตามวรรคหนึ่งในแต่ละครั้ง ให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกแจ้งต่อผู้อนุญาตทุกครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออกด้วย

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง และการออกใบรับแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ อาจกำหนดปริมาณของใบกระท่อมที่จะนำเข้าในแต่ละครั้งไว้ด้วยก็ได้

ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช่บังคับแก่การนำใบกระท่อมติดตัวเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อใช้บริโภคเป็นการส่วนตัว บำบัด หรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยของผู้ซึ่งเดินทางระหว่างประเทศในปริมาณที่จำเป็นสำหรับการบริโภคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ ผู้ขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๐ ต้อง

(๑) เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งมีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี และมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(ข) เป็นผู้อยู่ระหว่างการถูกพักใช้ใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

(ค) เคยถูกเพิกถอนใบอนุญาตที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษภายในระยะเวลาสองปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(ง) เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ เว้นแต่พ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันยื่นคำขอรับใบอนุญาต

(๒) เป็นนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนตามกฎหมายไทย และ

(ก) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๑) (ข) (ค) และ (ง)

(ข) ผู้แทนของนิติบุคคลหรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๑)

(ค) กรรมการของนิติบุคคล หุ่นส่วน หรือผู้ถือหุ้นอย่างน้อยสองในสาม เป็นผู้มีสัญชาติไทย

(ง) มีสำนักงานตั้งอยู่ในราชอาณาจักร

(๓) เป็นวิสาหกิจชุมชนตามกฎหมายว่าด้วยวิสาหกิจชุมชนที่ไม่เป็นนิติบุคคล ผู้ได้รับมอบหมายให้ดำเนินกิจการแทนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (๑) ด้วย

(๔) เป็นหน่วยงานของรัฐ
หน่วยงานของรัฐตาม (๔) ให้หมายความรวมถึงสภาวิชาชีพและหน่วยงาน
ในกำกับของรัฐด้วย

มาตรา ๑๒ ใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐ มีอายุห้าปี
นับแต่วันที่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๑๓ ผู้รับใบอนุญาตซึ่งประสงค์จะต่ออายุใบอนุญาต ให้ยื่นคำขอต่อ
ผู้อนุญาตก่อนวันที่ใบอนุญาตสิ้นอายุ
เมื่อได้ยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ใบอนุญาตคงใช้ต่อไปได้จนกว่าจะมีคำสั่งไม่อนุญาต
ให้ต่ออายุใบอนุญาตนั้น

การขอต่ออายุและการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง
ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งต่อผู้อนุญาต
การยื่นคำขอเปลี่ยนแปลงรายการและการเปลี่ยนแปลงรายการในใบอนุญาต
หรือใบรับแจ้ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ใบอนุญาตหรือใบรับแจ้งสูญหาย ถูกทำลาย หรือ
ชำรุดในสาระสำคัญ ให้ผู้รับใบอนุญาตยื่นคำขอรับใบแทนใบอนุญาตหรือใบแทนใบรับแจ้ง
ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ทราบถึงการสูญหาย ถูกทำลาย หรือชำรุดในสาระสำคัญ
การขอรับและการออกใบแทนใบอนุญาตหรือใบแทนใบรับแจ้ง
ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ และทายาท
หรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทแสดงความจำนงต่อผู้อนุญาตเพื่อขอดำเนินการตามที่ได้รับ
ใบอนุญาตนั้นต่อไปภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย เมื่อผู้อนุญาตตรวจสอบ
แล้วเห็นว่าผู้นั้นมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามในการเป็นผู้รับใบอนุญาต ให้แจ้งผู้แสดงความจำนงนั้น
ดำเนินการตามใบอนุญาตนั้นต่อไปได้จนกว่าใบอนุญาตสิ้นอายุ และให้ถือว่าผู้แสดงความจำนง
เป็นผู้รับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย

การแสดงความจำนงและการตรวจสอบ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขที่เลขาธิการ ป.ป.ส. ประกาศกำหนด

หมวด ๓

การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๑๗ ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ครั้งละไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

ผู้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตต้องหยุดดำเนินการตามใบอนุญาตนั้น

มาตรา ๑๘ ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตได้ หากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตตามมาตรา ๑๗

มาตรา ๑๙ คำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตให้ทำเป็นหนังสือแจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตทราบ หากไม่พบตัวผู้รับใบอนุญาตหรือผู้รับใบอนุญาตไม่ยอมรับคำสั่งดังกล่าว ให้ปิดคำสั่งไว้ในที่เปิดเผย เห็นได้ง่าย ณ ที่อยู่ที่ผู้รับใบอนุญาตแจ้งไว้ในคำขอรับใบอนุญาต และให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้วตั้งแต่วันที่ปิดคำสั่ง

เพื่ออำนวยความสะดวกในการแจ้งคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ผู้อนุญาตจะแจ้งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปพร้อมกับหนังสือแจ้งด้วยก็ได้ โดยให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตได้รับแจ้งคำสั่งนั้นนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งหรือวันปิดคำสั่งตามวรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๐ ผู้อนุญาตมีอำนาจสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตได้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง หรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แล้ว

ให้นำความในมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับแก่การแจ้งคำสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตแก่ผู้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๔

อุทธรณ์

มาตรา ๒๑ ในกรณีที่ผู้อนุญาตไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขอรับใบอนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งการไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง หรือการไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สิ้นสุด

ในระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบรับแจ้งหรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุ ใบอนุญาตของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เมื่อมีคำขอของผู้อุทธรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมซึ่งขอรับใบรับแจ้ง ตามมาตรา ๑๐ วรรคสอง นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม หรือสั่งอนุญาตให้ผู้ขอต่ออายุใบอนุญาต นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม แล้วแต่กรณีไปพลางก่อนได้

มาตรา ๒๒ ผู้รับใบอนุญาตซึ่งถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือถูกเพิกถอนใบอนุญาต มีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับ หนังสือแจ้งการพักใช้ใบอนุญาตหรือการเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓ การพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๑ หรือมาตรา ๒๒ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับ คำอุทธรณ์ ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้มีหนังสือแจ้ง ให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลานั้น ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว

หมวด ๕

การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อม และการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด

มาตรา ๒๔ ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมาย ว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี

(๒) สตรีมีครรภ์

(๓) สตรีให้นมบุตร

ความในวรรคหนึ่ง ไม่ใช่บังคับแก่อาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารตามชนิด และประเภทที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนด

มาตรา ๒๕ ห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๒) หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก

(๓) สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก

(๔) ชายโดยใช้เครื่องขาย

มาตรา ๒๖ ห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดในกระท่อมหรือน้ำดื่ม
ในกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคในกระท่อมหรือน้ำดื่มในกระท่อม
ที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมาย
ว่าด้วยวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุประสงค์ตามกฎหมาย
ว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๗

มาตรา ๒๗ ห้ามผู้ใดบริโภคในกระท่อมหรือน้ำดื่มในกระท่อมที่ปรุงหรือ
ผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วย
วัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วย
วัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด เว้นแต่
เป็นการบริโภคตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการรักษาโรค บำบัด หรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยภายใต้การกำกับดูแล
ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย
ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพ
การแพทย์แผนไทย

(๒) เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่
ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์ เกษษศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ หรือมีหน้าที่
ให้บริการทางการแพทย์ เกษษกรรม หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือเกษตรกรรม
สภาวิชาชีพ หรือสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน้าที่
ศึกษาวิจัยและจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์หรือเกษตรศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัย
ในมนุษย์ของผู้ทำการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยนั้น หรือคณะกรรมการที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรม
การวิจัยในมนุษย์ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยากำหนดในกรณีที่เป็นการศึกษา
วิเคราะห์ หรือวิจัย ที่ดำเนินการร่วมกันหลายองค์กรหรือหลายหน่วยงาน

มาตรา ๒๘ ห้ามผู้ใดจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ
ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคในกระท่อม
หรือน้ำดื่มในกระท่อมตามมาตรา ๒๗

มาตรา ๒๙ บทบัญญัติมาตรา ๒๔ และมาตรา ๒๘ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการ
ตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อการรักษาโรค บำบัด หรือบรรเทาอาการเจ็บป่วยภายใต้การกำกับดูแล
ของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพทันตกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย
ผู้ประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยประยุกต์ หรือหมอพื้นบ้านตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพ
การแพทย์แผนไทย

(๑๓)

(๒) เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่
ศึกษาวิจัยหรือจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์ เกษษศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ หรือมีหน้าที่
ให้บริการทางการแพทย์ เกษษกรรม หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์หรือเกษตรกรรม
สภากาชาดไทย หรือสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีหน้าที่
ศึกษาวิจัยและจัดการเรียนการสอนทางการแพทย์หรือเภสัชศาสตร์ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องและได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัย
ในมนุษย์ของผู้ทำการศึกษา วิเคราะห์ หรือวิจัยนั้น หรือคณะกรรมการที่ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรม
การวิจัยในมนุษย์ตามที่เลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยากำหนดในกรณีที่เป็นการศึกษา
วิเคราะห์ หรือวิจัย ที่ดำเนินการร่วมกันหลายองค์กรหรือหลายหน่วยงาน

หมวด ๖

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๐ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม ในเวลาทำการของสถานที่นั้น
หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกใบกระท่อม ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมเท่าที่จำเป็น
ตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็น
เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัว
พนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ยุติธรรมประกาศกำหนด

หมวด ๗

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๓๒ ผู้ได้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๑๐
ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๔ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามหมื่นบาท

มาตรา ๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๓๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๓๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำต่อบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ หรือสตรีให้นมบุตร ผู้กระทำต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของอัตราโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการและละเว้นไม่สั่งการหรือไม่กระทำการจนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้นกระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

มาตรา ๓๙ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ให้เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมาย มีอำนาจเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประกาศกำหนด

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๐ เมื่อกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมอยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้นมีผลใช้บังคับ และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้นั้นนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตจะไม่ออกใบอนุญาต

มาตรา ๕๑ เมื่อมีกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยใช้บังคับแล้ว ให้บรรดาความผิด
อาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย
และให้อัตราโทษปรับอาญาสำหรับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับ
เป็นพินัย

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

ปิยะนาถ รอดมัย

(นางปิยะนาถ รอดมัย)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๑

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

อัตราค่าธรรมเนียม

(๑) ใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
(๒) ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมตามมาตรา ๑๐	ฉบับละ	๕,๐๐๐ บาท
(๓) ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
(๔) การต่ออายุใบอนุญาต	ครั้งละเท่ากับค่าธรรมเนียม สำหรับใบอนุญาตนั้น	

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

ปิยนดา รอดมัย

(นางปิยนดา รอดมัย)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานพระราชบัญญัติและนิติ ๑

สำนักงานประชุม

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ได้มีการยกเลิกการกำหนดให้พืชกระท่อมเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท ๕ จึงสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ประกอบกับเป็นพืชที่มีมูลค่าในทางเศรษฐกิจ กรณีจึงสมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด และโดยที่การบริโภคใบกระท่อมมากเกินไปจนสมควรอาจเป็นอันตรายต่อผู้บริโภค สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

๒.๑ ขอบเขตการใช้บังคับกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓)

กำหนดให้การใช้ใบกระท่อมเป็นวัตถุติดหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตามกฎหมายว่าด้วยผลิตภัณฑ์สมุนไพร ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา อาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหาร เครื่องสำอางตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง หรือผลิตภัณฑ์อื่นใดตามที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ รวมถึงการนำเข้า การส่งออก การขาย และการโฆษณา ซึ่งผลิตภัณฑ์ดังกล่าวให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น เว้นแต่กรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๘

๒.๒ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๔)

๒.๒.๑ กำหนดนิยามคำว่า “พืชกระท่อม” หมายความว่า พืชซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragyna speciosa* (Korth.) Havil.

๒.๒.๒ กำหนดนิยามคำว่า “ใบกระท่อม” หมายความว่า ใบของพืชกระท่อม และให้หมายความรวมถึงสารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่สกัดได้จากใบของพืชกระท่อมตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขร่วมกันประกาศกำหนด

๒.๓ มาตรการรักษาการ (ร่างมาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขรักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้

๒.๔ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๗)

๒.๔.๑ กำหนดให้การยื่นคำขอ การอนุญาต การออกใบอนุญาตและใบแทน ใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การสั่งการ และการแจ้ง รวมตลอดทั้งการออกใบเสร็จรับเงิน ค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้ จะดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนดก็ได้ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๔.๒ กำหนดให้ในกรณีที่มีบทบัญญัติใดในพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต การแจ้ง หรือการออกใบรับแจ้ง หรือการปฏิบัติตาม บทบัญญัตินั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงหรือประกาศ ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวงหรือประกาศนั้นแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

๒.๕ หมวด ๒ การเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย การนำเข้า และการส่งออกใบกระท่อม เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม (ร่างมาตรา ๘ ถึงร่างมาตรา ๑๘)

๒.๕.๑ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม โดยให้คำนึงถึงการให้ประโยชน์ ตามวิถีชุมชนด้วย โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวจะต้องไม่มีผลเป็นการผูกขาดการเพาะหรือปลูก พืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๘)

๒.๕.๒ กำหนดให้การเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิง อุตสาหกรรมต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๙)

๒.๕.๓ กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมซึ่งประสงค์จะขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ แจ้งความประสงค์ที่จะขายไว้ในคำขอรับใบอนุญาต และเมื่อผู้อนุญาตจัดแจ้งความประสงค์แล้ว ให้ถือว่าผู้รับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมนั้น เป็นผู้รับใบอนุญาตขายใบกระท่อมด้วย (ร่างมาตรา ๑๐)

๒.๕.๔ กำหนดให้การขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกิน ปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๕.๕ กำหนดให้การนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิง อุตสาหกรรมต้องได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๕.๖ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตเพาะ หรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ผู้ขอรับใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ และผู้ขอรับใบอนุญาต นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม (ร่างมาตรา ๑๓)

๒.๕.๗ กำหนดอายุใบอนุญาต โดยใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม เพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๙ และใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ มีอายุห้าปีนับแต่ วันที่ออกใบอนุญาต ส่วนใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ตามมาตรา ๑๒ มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๔)

๒.๕.๘ กำหนดหลักเกณฑ์รองรับการขอต่ออายุใบอนุญาต การขอเปลี่ยนแปลง รายการในใบอนุญาต และการขอรับใบแทนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๕ ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

๒.๕.๕ กำหนดหลักเกณฑ์รองรับกรณีที่ได้รับใบอนุญาตตายก่อนใบอนุญาตสิ้นอายุ โดยให้ทายาทหรือผู้ซึ่งได้รับความยินยอมจากทายาทแสดงความจำนงขอดำเนินการตามใบอนุญาตต่อไปได้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้รับใบอนุญาตตาย (ร่างมาตรา ๑๘)

๒.๖ หมวด ๓ หน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๙ และร่างมาตรา ๒๐)

๒.๖.๑ กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม โดยต้องเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมในที่ดินหรือสถานที่และพิกัดตามที่ระบุไว้ในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๑๙)

๒.๖.๒ กำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาตขายใบกระท่อมหรือผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม โดยต้องจัดให้มีป้ายแสดงว่าเป็นสถานที่ขาย นำเข้า หรือส่งออกใบกระท่อม จัดให้มีฉลากและเอกสารกำกับใบกระท่อมโดยอย่างน้อยต้องระบุแหล่งที่มาของใบกระท่อม คำเตือน หรือข้อควรระวัง ในกรณีที่ใบกระท่อมสูญหาย เสียหาย หรือถูกทำลาย ต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบโดยมิชักช้า และจัดทำรายงานปริมาณการขาย การนำเข้า หรือส่งออกใบกระท่อม (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๗ หมวด ๔ การพักใช้และเพิกถอนใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๒๔)

๒.๗.๑ กำหนดมาตรการการพักใช้ใบอนุญาตกรณีที่ได้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเกี่ยวกับการอนุญาต หรือผู้รับใบอนุญาตนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมไม่แจ้งการนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมต่อผู้อนุญาตในแต่ละครั้งที่จะมีการนำเข้าหรือส่งออก หรือผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๗.๒ กำหนดมาตรการการเพิกถอนใบอนุญาตกรณีที่ได้รับใบอนุญาตขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๒)

๒.๗.๓ กำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำและการแจ้งคำสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต และการแจ้งคำสั่งยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๓ และร่างมาตรา ๒๔)

๒.๘ หมวด ๕ อุทธรณ์ (ร่างมาตรา ๒๕ ถึงร่างมาตรา ๒๗)

กำหนดสิทธิอุทธรณ์คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือใบรับแจ้ง หรือไม่ต่ออายุใบอนุญาต ขั้นตอนและระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่ง ขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และการขยายระยะเวลาการพิจารณาอุทธรณ์

๒.๙ หมวด ๖ การคุ้มครองบุคคลซึ่งอาจได้รับอันตรายจากการบริโภคใบกระท่อมและการป้องกันการใช้ใบกระท่อมในทางที่ผิด (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

๒.๙.๑ กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบ แก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๒๘)

๒.๙.๒ กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมในสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก ขายโดยใช้เครื่องขาย ขายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เร่ขาย หรือในลักษณะจูงใจให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือขายในสถานที่ โดยวิธีการหรือในลักษณะอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๒๙)

๒.๙.๓ กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาด ใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อม หรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติด ให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุประสงค์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใด ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๓๐)

๒.๙.๔ กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม ที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุประสงค์ที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด เว้นแต่เป็นการบริโภคตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๑)

๒.๙.๕ กำหนดบทบัญญัติห้ามผู้ใดจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อม หรือน้ำต้มใบกระท่อมตามมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๓๒)

๒.๙.๖ กำหนดบทยกเว้นมิให้นำมาตรา ๒๘ และมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับแก่ การดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๓)

๒.๑๐ หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่ (ร่างมาตรา ๓๔ ถึงร่างมาตรา ๓๙)

๒.๑๐.๑ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสถานที่ เพาะหรือปลูกพืชกระท่อม สถานที่นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อม หรือสถานที่ขายใบกระท่อม ในเวลาทำการของสถานที่นั้น หรือเข้าไปในยานพาหนะที่บรรทุกใบกระท่อม เพื่อตรวจสอบหรือควบคุม เท่าที่จำเป็น และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อาจเข้าไปในที่ดิน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ เพื่อตรวจ ค้น ยึด หรืออายัดพืชกระท่อม ใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อม หรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบ หรือส่วนประกอบ ตลอดจนภาชนะบรรจุ หีบห่อ ฉลาก เอกสารกำกับใบกระท่อม วัตถุ หรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งสงสัยหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งอาจมีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการพิจารณา (ร่างมาตรา ๓๔)

๒.๑๐.๒ กำหนดวิธีการจัดการกับสิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ในกรณีที่เป็นของเสียหายหรือเป็นของที่ใกล้จะสิ้นอายุตามที่กำหนดไว้ หรือในกรณีที่เก็บไว้จะเป็น การเสี่ยงต่อความเสียหาย จะเสียค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาเกินค่าของสิ่งนั้น หรือจะเป็นภาระแก่ ทหาราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น (ร่างมาตรา ๓๕)

๒.๑๐.๓ กำหนดให้สิ่งที่ยึดหรืออายัดไว้ตกเป็นของกระทรวง ยุติธรรมเมื่อไม่ปรากฏเจ้าของหรือไม่มีผู้มาแสดงตัวเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ที่ยึดหรืออายัด หรือไม่มีการดำเนินคดีและผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืน ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับแจ้งคำสั่งว่าไม่มีการดำเนินคดี หรือมีการดำเนินคดีและพนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลไม่ได้พิพากษาให้ริบ และผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองมิได้ร้องขอคืนภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งเด็ดขาด ไม่ฟ้องคดีหรือวันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แล้วแต่กรณี (ร่างมาตรา ๓๖)

๒.๑๐.๔ กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตผู้ขาย หรือผู้โฆษณาที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ระงับการกระทำที่ฝ่าฝืน แก้ไขปรับปรุง หรือปฏิบัติให้ถูกต้องได้ภายในเวลาที่กำหนด (ร่างมาตรา ๓๗)

๒.๑๐.๕ กำหนดให้ในกรณีจำเป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมตามมาตรา ๓๑ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจมีอำนาจตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารใด ๆ ในใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมอยู่ในร่างกายหรือไม่ รวมทั้งกำหนดบุคคลที่มีอำนาจตรวจหรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจหรือทดสอบ โดยวิธีการตรวจหรือทดสอบให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๑๐.๖ กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๑๑ หมวด ๘ บทกำหนดโทษ (ร่างมาตรา ๔๐ ถึงร่างมาตรา ๔๗)

๒.๑๑.๑ กำหนดโทษอาญากรณีเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ หรือนำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมโดยไม่ได้รับใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๑๑.๒ กำหนดโทษอาญากรณีขายใบกระท่อม น้ำต้มใบกระท่อมหรืออาหารตามกฎหมายว่าด้วยอาหารที่มีใบกระท่อมเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี สตรีมีครรภ์ หรือสตรีให้นมบุตร (ร่างมาตรา ๔๑)

๒.๑๑.๓ กำหนดโทษอาญากรณีขายใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมในสถานที่ โดยวิธีการ หรือในลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ (ร่างมาตรา ๔๒)

๒.๑๑.๔ กำหนดโทษอาญากรณีโฆษณาหรือทำการสื่อสารการตลาดใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจสาธารณชนให้บริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อม หรือบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตรายหรือวัตถุอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๔๓)

๒.๑๑.๕ กำหนดโทษอาญากรณีบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมที่ปรุงหรือผสมกับยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุประสงค์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา วัตถุอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย หรือวัตถุอื่นใดตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๔๔)

๒.๑๑.๖ กำหนดโทษอาญากรณีจูงใจ ชักนำ ยุยงส่งเสริม ใช้อุบายหลอกลวง ชูเชิญ ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีอื่นใดด้วยประการอื่นใดให้ผู้อื่นบริโภคใบกระท่อมหรือน้ำต้มใบกระท่อมตามมาตรา ๓๑ (ร่างมาตรา ๔๕)

๒.๑๑.๗ กำหนดโทษในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๑๑.๘ กำหนดให้เลขาธิการ ป.ป.ส. หรือผู้ซึ่งเลขาธิการ ป.ป.ส. มอบหมายมีอำนาจเปรียบเทียบความผิดตามร่างพระราชบัญญัตินี้สำหรับความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวหรือเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๑๒ บทเฉพาะกาล (ร่างมาตรา ๔๘ และร่างมาตรา ๔๙)

๒.๑๒.๑ กำหนดให้เมื่อกฎกระทรวงตามมาตรา ๙ วรรคสอง มาตรา ๑๑ วรรคสาม หรือมาตรา ๑๒ วรรคสาม ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้เพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม ผู้ขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ หรือผู้นำเข้าหรือส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรม อยู่ในวันก่อนวันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนั้น ๆ มีผลใช้บังคับ และในระหว่างระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้นั้นดำเนินการต่อไปได้จนกว่าผู้อนุญาตจะไม่ออกใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔๘)

๒.๑๒.๒ กำหนดให้เมื่อมีกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัยใช้บังคับแล้ว ให้บรรดาความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย และให้อัตราโทษปรับอาญาสำหรับความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเปลี่ยนเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย (ร่างมาตรา ๔๙)

๒.๑๓ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเพาะหรือปลูกพืชกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๙ ใบอนุญาตขายใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมหรือเกินปริมาณที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามมาตรา ๑๑ ใบอนุญาตนำเข้าใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒ ใบอนุญาตส่งออกใบกระท่อมเพื่อประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมตามมาตรา ๑๒ รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบแทนใบอนุญาต และการต่ออายุใบอนุญาตดังกล่าว

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการกำกับดูแลการเพาะหรือปลูกพืชกระท่อม การขาย และการนำเข้าหรือการส่งออกใบกระท่อมเพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประชาชนมากที่สุด ตลอดจนกำหนดมาตรการกำกับดูแลการขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม เพื่อคุ้มครองสุขภาพของบุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและบุคคลกลุ่มเสี่ยงอื่นจากการบริโภคใบกระท่อม

“การตราพระราชบัญญัติของรัฐสภา”

“มาตรา ๘๑ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ จะตราขึ้นเป็นกฎหมายได้ก็แต่โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, มาตรา ๘๑)

ออกแบบโดย : สำนักการพิมพ์

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๐ ๒๘๓๑ ๙๔๑๙, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๑ - ๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕

